

Briselē, 20.10.2014.
COM(2014) 646 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI
par Turcijas panākto progresu tās vīzu liberalizācijas ceļveža prasību izpildē

1. IEVADS

2012. gada 21. jūnijā, kad Turcijas iestādes parafēja ES un Turcijas atpakaļuzņemšanas nolīguma tekstu, ko tās bija apspriedušas ar Eiropas Komisiju jau kopš 2005. gada, Eiropas Savienības Padome pieņēma secinājumus, kuros tā aicināja Eiropas Komisiju “līdztekus atpakaļuzņemšanas nolīguma starp Turciju un ES parakstīšanai veikt pasākumus virzībā uz vīzu režīma liberalizāciju kā pakāpenisku ilgtermiņa perspektīvu”. Arī Eiropas Parlaments ieteica šo pieeju Komisijai savā 2013. gada 18. aprīļa rezolūcijā par 2012. gada progresa ziņojumu attiecībā uz Turciju.

ES un Turcijas atpakaļuzņemšanas nolīgums tika parakstīts 2013. gada 16. decembrī. Vienlaikus ES un Turcija sāka dialogu par vīzu režīma liberalizāciju. Dialoga mērķis bija virzīties uz vīzu prasības atcelšanu Turcijas pilsoņiem, kuri ieceļo Šengenas zonā īslaicīgas uzturēšanās nolūkā.

Kamēr notiek dialogs, Eiropas Komisija izvērtē attiecīgos Turcijas tiesību aktus un administratīvo praksi. Tas tiek darīts, pamatojoties uz Ceļvedi virzībai uz bezvīzu režīmu ar Turciju — dokumentu, ko sagatavojusi Komisija, cieši sadarbojoties ar attiecīgajiem ekspertiem no ES dalībvalstīm. Ceļvedī ir izklāstīti kritēriji, ko Komisija izmantos, lai izlemtu, vai un kad būs lietderīgi ierosināt Padomei un Eiropas Parlamentam atcelt pašlaik Turcijas pilsoņiem piemērojamo vīzu prasību, grozot Regulu (EK) Nr. 539/2001.

Ceļvedī prasības ir sagrupētas šādos piecos blokos: dokumentu drošība, migrācijas pārvaldība, sabiedriskā kārtība un drošība, pamattiesības un nelikumīgo migrantu atpakaļuzņemšana.

Komisija regulāri ziņos Padomei un Parlamentam par Turcijas progresu Ceļveža prasību izpildē. Šādi ziņojumi arī kalpos kā norādījumi Turcijas iestādēm par konkrētajām jomām, kurām jāpievēršas. Lai sagatavotu šo pirmo ziņojumu, Komisija laikposmā no 2014. gada 16. marta līdz 20. jūnijam veica vairākas vizītes uz Turciju, lai savāktu informāciju par tiesību aktiem un procedūrām jomās, uz kurām attiecas Ceļvedis. Komisijai palīdzēja ES delegācija Turcijā un eksperti no ES dalībvalstīm un attiecīgajām ES aģentūrām (*Frontex*, Eiropola, *EASO*).

Šajā ziņojumā ir izvērtēta pašreizējā situācija un progress attiecībā uz katru kritēriju un sniegts Komisijas novērtējums par to, vai Turcija ir izpildījusi Ceļvedī izklāstītās prasības.

Attiecībā pret katru kritēriju ir izdarīti šādi progresa novērtējumi:

- “*prasība izpildīta*”;
- “*gandrīz izpildīta*” (t. i., vēl jāveic tikai neliels darbs, lai pilnīgi izpildītu prasību);
- “*izpildīta daļēji, tomēr ar labām turpmāka progresa izredzēm*” (t. i., vēl jāveic daudz darba, bet Turcijas iestāžu sasniegtie rezultāti un paveiktais darbs ir ievērojami, un līdzšinējās norises ir daudzsološas);
- “*izpildīta tikai daļēji*” (t. i., vēl jāpaveic daudz darba, lai izpildītu kritērija prasības; nav novērotas īpašas pozitīvas norises attiecībā uz to izpildi);
- “*prasība nav izpildīta*” (t. i., Turcija vēl nebūt nav izpildījusi šo kritēriju).

Attiecībā uz visām jomām, kurās, pēc Komisijas novērtējuma, kritērija prasības vēl nav pilnīgi izpildītas, ziņojumā ir sniegti daži ierosinājumi par pasākumiem, kas, pēc Komisijas ieskata, palīdzēs novērst apzinātos trūkumus.

Visbeidzot, jāatgādina, ka šis ziņojums ir vērsts uz Turcijas rezultātiem to kritēriju izpildē, kas paredzēti Ceļvedī virzībai uz bezvīzu režīmu un kas tika noteikti, lai identificētu nosacījumus, kuri ļauj droši virzīties uz vīzu režīma liberalizāciju. Tāpēc šis ziņojums nav paredzēts, lai novērtētu Turcijas vispārējo progresu, gatavojoties dalībai ES — šī tēma arī turpmāk tiks aplūkota Progresā ziņojumā par Turciju, kuru katru gadu publisko Komisija un kura jaunākais izdevums publicēts 2014. gada 8. oktobrī¹.

¹ Komisijas 2014. gada Progresā ziņojums par Turciju SWD(2014) 307, kas pievienots 2014. gada 8. oktobra paziņojumam “Paplašināšanās stratēģija un galvenās problēmas 2014.–2015. gadā”, COM(2014) 700.

2. PRASĪBU 1. BLOKS — DOKUMENTU DROŠĪBA

2.1. Vispārējs novērtējums

Turcija ir gājusi kopsolī ar tehniskajām un politiskajām norisēm starptautiskajā kopienā ceļošanas un identitātes dokumentu jomā un plāno veikt papildu pasākumus, lai turpinātu šo virzību. Turcija vēl nav pilnīgi izpildījusi visas Ceļveža 1. bloka prasības, bet ir jau guvusi labus panākumus attiecībā uz lielāko to daļu, un tai ir tehniskā spēja sasniegt šo mērķi, ja viens tiks savlaicīgi īstenotas attiecīgās reformas un tehniskie pasākumi.

2.2. Sīki komentāri par dokumentu drošības bloka kritērijiem

- *Turcijai būtu jāturpina izsniegt mašīnlasāmus biometriskos ceļošanas dokumentus atbilstoši ICAO standartiem un jāievēro ICAO ieteiktā prakse, pakāpeniski atsakoties no visām ICAO standartiem neatbilstošajām pasēm un ieviešot starptautiskas pasēs ar biometriskiem datiem, tostarp fotoattēliem un pirkstu nospiedumiem, atbilstoši ES standartiem, jo īpaši Padomes Regulai (EK) Nr. 2252/2004.*

Atbilstoši Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas (ICAO) noteiktajiem standartiem Turcijas iestādes 2010. gadā beidza izsniegt ICAO standartiem neatbilstošas pasēs (t. i., pasēs, kurās nav ietverti biometriskie dati) un sāka izsniegt tikai ICAO standartiem atbilstošas pasēs (t. i., pasēs, kurās iestrādāti ļoti stingri drošības elementi un daži biometriskie dati; Turcijas gadījumā — digitāls pasēs turētāja sejas fotoattēls). Joprojām aprītē ir dažas ICAO standartiem neatbilstošas Turcijas pasēs, tomēr tām visām derīguma termiņš beigsies līdz 2015. gada 25. novembrim.

Turcijas iestādes vēl nav sākušas ieviest pasēs atbilstoši ES Padomes Regulā (EK) Nr. 2252/2004 noteiktajiem standartiem (t. i., pasēs, kurās iestrādāti ļoti augsta līmeņa drošības elementi un vairāki biometrisko datu komponenti, tostarp pirkstu nospiedumi un digitāls fotoattēls). Komisija iesaka Turcijas iestādēm sākt sistemātiski izsniegt jaunas pasēs, kurās iekļauti to turētāju pirkstu nospiedumi.

Turcijas iestādēm tas būtu tehnoloģiski iespējams, jo tās jau sistemātiski vāc un uzglabā visu to pilsoņu pirkstu nospiedumus, kuri piesakās pasēs saņemšanai (lai gan pirkstu nospiedumi līdz šim nav iekļauti pasu mikroshēmās). Tāpēc Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **izpildīts daļēji, tomēr ar labām turpmāka progressa izredzēm.**

- *Īstenot atbilstošus administratīvus pasākumus, nodrošinot starptautisko pasu un citu izcelsmi apliecinošo dokumentu personalizācijas, izplatīšanas un apstiprināšanas procesa integritāti un drošību.*

Turcijā ieviestā sistēma atbilst ICAO standartiem un ir uzticama, efektīva un stabila.

Tomēr Komisija uzskata, ka šī prasība ir tikai **gandrīz izpildīta**, jo ekspertu misiju laikā tika konstatēti daži trūkumi, kam — kaut arī tie ir nelieli — ir vērts pievērst uzmanību, lai izvairītos no problēmu rašanās nākotnē.

Jo īpaši būtu jāuzlabo veids, kā policija iznīcina pasēs, kam beidzies derīguma termiņš, lai vēl vairāk samazinātu to dokumenta fizisko daļu skaitu, kuras var krāpnieciskos nolūkos

izmantot atkārtoti pasu viltošanai. Ir arī ieteicams pastiprināt pasu sagatavju noliktavas apsardzi Ankarā.

- ***Izstrādāt apmācības programmas un pieņemt ētikas kodeksus par korupcijas apkarošanu, kas paredzēti visu to publisko iestāžu ierēdņiem, kuru darbs saistīts ar vīzām, “avota” dokumentiem vai pasēm.***

Turcijā ir ieviestas atbilstošas procedūras un apmācības un kontroles sistēmas, tāpēc Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **izpildīts**.

- ***Ātri un sistemātiski ziņot Interpolam/LASP datubāzei par nozaudētām un nozagtām pasēm.***

Ieviestā sistēma šīs prasības izpildei ir atbilstoša, tāpēc Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **izpildīts**.

- ***Nodrošināt avota dokumentu un identitātes karšu augsta līmeņa drošību un noteikt stingras to pieprasīšanas un izsniegšanas procedūras.***

Pašlaik aprītē esošās identitātes kartes no fiziskā viedokļa nav ļoti droši dokumenti, un tās ir salīdzinoši viegli viltot. Tomēr iespējamība, ka administratīvās procedūrās, tostarp pasu izsniegšanā, tiek izmantotas viltotas identitātes kartes, ir ļoti maza, jo Turcijā pastāv stabila un uzticama iedzīvotāju reģistrācijas sistēma, kurā ir reģistrēti visi pilsoņi un kurā tiem ir piešķirts identifikācijas numurs. Šī sistēma, ko praksē pārvalda Iekšlietu ministrijas Iedzīvotāju departaments, un tās elektroniskā datubāze (*MERNIS*), ko var izmantot visas attiecīgās Turcijas iestādes, var nodrošināt uzticamu pamatu Turcijas pilsoņu identifikācijai.

Pašreizējās sistēmas trūkums ir tāds, ka izsniegtajām identitātes kartēm nav noteikts derīguma termiņš, tāpēc kartes turētāja fotoattēls laika gaitā var kļūt neatbilstošs reālajam izskatam. Ja nav uzticama fotoattēla, dažos gadījumos var būt ļoti grūti pārliecināties, vai persona, kura uzrāda identitātes karti, faktiski ir tās likumīgais turētājs.

Tāpēc Komisija uzskata, ka šī Ceļveža prasība ir **gandrīz izpildīta**.

Lai prasība būtu pilnīgi izpildīta, Komisija iesaka Turcijas iestādēm ieviest noteikumus, kas nodrošina, ka identitātes karte pārstāj būt spēkā, ja tās turētāja fotoattēls vairs neatbilst reālajam izskatam. Alternatīvs veids, kā sasniegt tādu pašu rezultātu, būtu jau izsniegto identitātes karšu derīguma termiņa ierobežojuma ieviešana vai šādu karšu nomaiņa pret jaunām kartēm, kurās ietverti turētāju biometriskie dati, kam nav novecošanas riska.

- ***Regulāri apmainīties ar pasu paraugiem, vīzu veidlapām un informāciju par viltotiem dokumentiem un sadarboties ar ES dokumentu drošības jomā.***

Vairākas dalībvalstis jau ziņo, ka tās regulāri saņem pasu paraugus no Turcijas iestādēm. Tomēr neviena dalībvalsts nav ziņojusi, ka ir saņēmusi informāciju par Turcijas iestāžu atklātiem viltotiem ceļošanas dokumentiem, tāpēc Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta tikai daļēji**.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm sniegt visām ES dalībvalstīm regulāru un savlaicīgu informāciju par Turcijas izdotajiem pasu paraugiem un vīzu veidlapām.

Tā arī iesaka minētajām iestādēm savlaicīgi sniegt visām dalībvalstīm informāciju par viltotiem ceļošanas dokumentiem un vīzām, ko atklājušas Turcijas tiesībsardzības iestādes un ceļojumu aģentūras, kuras darbojas Turcijā. Šajā ziņā īpaša uzmanība būtu jāpievērš atklātajiem gadījumiem Stambulas Ataturka lidostā, kas tagad ir kļuvusi par nozīmīgu izlidošanas un tranzīta lidostu pasažieriem, kuri dodas uz ES.

Turcijas iestādes arī tiek aicinātas attīstīt savstarpējo palīdzību un operatīvo sadarbību ar ES dalībvalstīm un jo īpaši ar Turcijā izvietotajiem ES dalībvalstu policijas sadarbības koordinatoriem, lai uzlabotu gan Turcijas, gan ES dalībvalstu tiesībsardzības iestāžu spēju atklāt viltotus ceļošanas dokumentus un vīzas.

- ***Noteikt un īstenot pasākumus, kas nodrošina civilstāvokļa un iedzīvotāju reģistrācijas procesa integritāti un drošību, tostarp attiecīgo datubāzu integrāciju un sasaistīšanu un noskenēto datu pārbaudi civilstāvokļa datubāzē, īpašu uzmanību pievēršot personu pamatdatu izmaiņām.***

Ieviestā sistēma šīs prasības izpildei ir atbilstoša. Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta**.

3. PRASĪBU 2. BLOKS — MIGRĀCIJAS PĀRVALDĪBA

3.1. Vispārējs novērtējums

Turcijas robežas ir grūti kontrolējamas to garuma un to sarežģīto ģeogrāfisko un vides iezīmju dēļ. Pēdējos gados, saasinoties situācijai Sīrijā un Irākā, to pārvaldība ir kļuvusi vēl sarežģītāka. Turcija, kas tradicionāli ir bijusi galamērķa un tranzīta valsts nelikumīgo migrantu plūsmām no dažādiem pasaules reģioniem, nesen piedzīvoja bezprecedenta lielas bēgļu plūsmas, tostarp aptuveni 1,5 miljonus sīriešu, kuri devās uz Turciju no savas konflikta pārņemtās valsts.

Turcijas iestādes ir sākušas pilnu migrācijas pārvaldības sistēmas reformu, 2013. gadā pieņemot Likumu par ārvalstniekiem un starptautisko aizsardzību, kas stājās spēkā 2014. gada 11. aprīlī. Ar minēto likumu arī tika izveidota jauna, specializēta vienota civilā iestāde (Iekšlietu ministrijas Migrācijas pārvaldības ģenerāldirektorāts), kas atbild par migrantiem un bēgļiem, kuri iepriekš bija policijas pārziņā.

No tiesiskā un institucionālā viedokļa šī reforma palīdz Turcijai virzīties uz ES un starptautisko standartu ievērošanu migrācijas pārvaldības jomā, kā arī uz Ceļveža prasību izpildi. Tagad ir jāīsteno minētais likums un citi šīs reformas aspekti. Līdzīgas reformas ir vajadzīgas arī citās 2. bloka jomās, jo īpaši robežu pārvaldības un vīzu politikas jomās.

3.2. Sīki komentāri par migrācijas pārvaldības bloka kritērijiem

3.2.1. Robežu pārvaldība

- ***Veikt pienācīgas robežpārbaudes un robežuzraudzību uz visām valsts robežām, jo īpaši robežām ar ES dalībvalstīm, tā, lai ilgtermiņā tiktu būtiski samazināts to personu skaits, kurām izdodas nelikumīgi šķērsot Turcijas robežas, lai iekļūtu Turcijā vai izklūtu no tās.***

To nelikumīgo migrantu skaits, kuriem izdodas nelikumīgi šķērsot Turcijas robežas un kurus Turcijas robežkontroles iestādes nenotver, joprojām ir salīdzinoši liels. Tomēr jāatzīst, ka par pārrobežu pārvaldību atbildīgās Turcijas iestādes veic ievērojamu darbu situācijas uzlabošanai un šim nolūkam izmanto ievērojamus cilvēkresursus un finanšu un tehniskos resursus.

Komisija uzskata, ka Turcija šā kritērija prasības ir izpildījusi tikai daļēji, bet tai ir labas turpmāka progresa izredzes.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm turpināt darbu, lai uzlabotu savus rezultātus šajā jomā, jo īpaši veicot savu robežkontroles iestāžu reformu un stiprināšanu. Komisija uzskata, ka turpmāk izklāstītie pasākumi varētu palīdzēt Turcijas iestādēm sasniegt būtisku progresu šā kritērija izpildē.

- Būtu jāveic pienācīga riska analīze par visu robežu un jo īpaši par pierobežas teritorijām, kurās ir vislielākais nelikumīgo migrantu slogs un viltotu dokumentu izmantošanas risks. Šādai analīzei vajadzētu būt noderīgai, lai novērtētu, kādi būtu

konkrētie resursi un visatbilstošākās metodes, kas vajadzīgas katrai pierobežas teritorijai.

- Sauszemes spēkiem būtu jāizmanto elastīgākas uzraudzības procedūras, lai efektīvāk aizturētu kontrabandistus visās pierobežas teritorijās, par kurām tie atbild.
- Būtu jāstiprina operatīvā sadarbība starp policiju un muitas pārvaldi. Policijas atbalstam aktīvāk jāizmanto muitas pārvaldē pieejamie izmeklēšanas instrumenti un informācija. Robežšķērsošanas vietas būtu jāorganizē un jāpārvalda tā, lai nodrošinātu, ka ir atvēlēts pietiekams laiks un personāls un atbilstošas telpas un līdzekļi arī personu pārbaudīšanai.
- Būtu arī jāpalielina žandarmērijas patrulēšanas aktivitāte pierobežas teritorijās un piekrastes zonās. Tas palielinās izredzes pārtvert nelikumīgos migrantus, kuri ir šķērsojuši valsts austrumu robežas, apejot sauszemes spēku veiktās pārbaudes, un migrantus, kuri gatavojas nelikumīgi izceļot no valsts, šķērsojot tās robežas ar Grieķiju un Bulgāriju.
- Policijai būtu vairāk jāpievēršas viltotu ceļošanas dokumentu atklāšanai un tādu autentisku ceļošanas dokumentu atklāšanai, ko izmanto krāpnieki, jo īpaši Stambulas Ataturka lidostā, kā arī pie jebkurām citām Turcijas robežām. Ir nepieciešams ne tikai sistemātiski konfiscēt atklātos ceļošanas dokumentus un saukt pie atbildības personas, kuras tos izmanto, bet arī vienmēr sākt izmeklēšanu, lai apzinātu un likvidētu noziedznieku tīklus, kas sagādā šādus dokumentus.
- Jāsāk sistemātiski pārbaudīt pasažieru pases Turcijas lidostu starptautiskajās tranzīta zonās, īpaši pārbaudot pasažierus, kuri ieceļo ES.
- Būtu no jauna jāapsver pašlaik konkrētām cilvēku kategorijām pieejamā iespēja šķērsot Turcijas robežu, izmantojot ICAO standartiem neatbilstošas identitātes kartes.

➤ *Pieņemt un praksē īstenot tiesību aktus, kas reglamentē personu pārvietošanos pie ārējām robežām, kā arī tiesību aktus par robežkontroles dienestu un to funkciju organizāciju, saskaņā ar Turcijas iestāžu 2006. gada 27. martā apstiprināto Valsts rīcības plānu Turcijas integrētās robežu pārvaldības stratēģijas īstenošanai un atbilstoši principiem un paraugpraksi, kas noteikta ES Šengenas robežu kodeksā un ES Šengenas katalogā.*

Komisija uzskata, ka šī prasība **nav izpildīta**, jo Valsts rīcības plāns Turcijas integrētās robežu pārvaldības stratēģijas īstenošanai ir īstenots tikai ļoti ierobežotā apjomā un viens no tā pamatkomponentiem nav īstenots vispār. Ar konkrēto komponentu bija ierosināts izveidot vienotu, nemilitāru, specializētu robežu pārvaldības organizāciju un nodot tai visus ar robežu pārvaldību saistītos pienākumus un resursus. Pašlaik šādi pienākumi un resursi ir sadalīti starp vairākām dažādām iestādēm (t. i., muitu, policiju, krasta apsardzi un sauszemes spēkiem).

Tāpēc Komisija iesaka Turcijas iestādēm pieņemt visus Rīcības plāna īstenošanai nepieciešamos pasākumus, jo īpaši tiesību aktus, kas vajadzīgi, lai varētu izveidot jauno robežu pārvaldības organizāciju.

Turklāt Komisija iesaka Turcijas iestādēm līdz brīdim, kad varēs izveidot šādu vienotu, nemilitāru un specializētu robežu pārvaldības organizāciju, uzlabot dažādo esošo robežkontroles iestāžu darbību un to savstarpējo sadarbību, lai nodrošinātu mūsdienīgu un integrētu robežu pārvaldību. Komisija Turcijas iestādēm jo īpaši iesaka:

- pārskatīt sauszemes spēku darbību attiecībā uz robežu pārvaldību, lai nodrošinātu, ka par sauszemes robežu uzraudzību atbildīgos spēkus pēc iespējas mazāk ierobežo jebkādas pretrunīgas normas un pienākumi, kas izriet no tā, ka šādi spēki ir daļa no armijas, un ka tiem ir arvien vairāk šādu iespēju:
 - ❖ pilnīgi sadarboties ar citām attiecīgām tiesībsardzības un robežkontroles iestādēm;
 - ❖ attīstīt elastīgākas patrulēšanas metodes un
 - ❖ organizēt savu darbu un koncentrēt savas darbības uz prioritāro uzdevumu, proti, apkarot pārrobežu kontrabandu;
 - pieņemt pasākumus, lai nodrošinātu, ka robežkontroles iestādes ciešāk sadarbojas cita ar citu, kā arī ar žandarmēriju. Šādi pasākumi cita starpā varētu ietvert:
 - ❖ sadarbībspējīgu sakaru rīku izmantošanu un radīšanu;
 - ❖ sadarbības koordinatoru apmaiņu, lai koplietotu tehniskos resursus un informāciju;
 - ❖ savstarpējas piekļuves savām attiecīgajām datubāzēm nodrošināšanu, lai savstarpēji ļautu izņēmuma apstākļos darboties to attiecīgajā atgriezeniskajā pilnvaru jomā;
 - ❖ kopīgu sadarbības veidu attīstīšanu vai kopīgu operāciju veikšanu, pamatojoties uz kopīgi izstrādātu apdraudējumu analīzi;
 - ❖ statistikas datu koplietošanu;
 - ❖ kopēju apmācības programmu izstrādi;
 - ❖ tādu procedūru izstrādi, kas ļauj patrulām no dažādām iestādēm savstarpēji tieši sazināties un uzņemties iniciatīvu kopīgai sadarbībai, kad vien ir šāda vajadzība;
 - ❖ mehānismu izveidi informācijas un izlūkdatu savlaicīgai apmaiņai operatīvajā līmenī, kā arī operāciju koordinācijai un sadarbībai, lai nodrošinātu, ka nelikumīgos migrantus, kuri tranzītā šķērso vairāku iestāžu kompetencē esošas teritorijas, var vieglāk pārtvert, efektīvi izmantojot visām šādām iestādēm pieejamos resursus;
 - ❖ Integrētā robežu pārvaldības biroja koordinējošās lomas stiprināšanu.
- *Veikt vajadzīgos ar budžetu saistītos un citus administratīvus pasākumus, nodrošinot (pietiekama skaita) labi apmācītu un kvalificētu robežsargu izvietojumu robežšķērsošanas vietās un uz visām valsts robežām, jo īpaši pie robežām ar ES dalībvalstīm, kā arī efektīvas infrastruktūras, aprīkojuma un IT tehnoloģijas pieejamību, arī plašāk izmantojot uzraudzības aprīkojumu, jo īpaši elektroniskos līdzekļus, mobilās un fiksētās, videonovērošanas, infrasarkanās staru kameras un citas sensoru sistēmas.*

Turcijas iestādes izmanto ievērojamus cilvēkresursus, tehniskos līdzekļus un infrastruktūru uz valsts robežām. Tās izrāda skaidru apņemšanos nepārtraukti uzlabot robežkontroles iestāžu personāla gatavību un tā rīcībā esošā aprīkojuma kvalitāti. Īpaši iespaidīgs ir darbs, ko dara sauszemes spēki, kuri veic uzraudzību uz Turcijas sauszemes robežām, un krasta apsardzes profesionalitāte. Policijai ir datubāze *POLNET*, kas ir efektīvs instruments robežas šķērsojošo pasažieru ieceļošanas un izceļošanas reģistrēšanai un viņu ieceļošanas un izceļošanas tiesību pārbaudīšanai.

Tomēr vēl ir daudz iespēju veikt uzlabojumus, tāpēc Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **izpildīts tikai daļēji, tomēr ar labām turpmāka progresa izredzēm.**

Komisija jo īpaši iesaka Turcijas iestādēm veikt šādus pasākumus:

- jauniesaukto izmantošana “zaļo robežu” uzraudzībai būtu pakāpeniski jāierobežo līdz vienīgi palīguzdevumu veikšanai. Šim nolūkam var būt arī nepieciešams vairāk izmantot tehniskos uzraudzības instrumentus (jo īpaši automobiļos uzstādāmos radarus, bezpilota gaisa kuģus, termokameras un uzraudzības datu centralizēto uzraudzību);
- uz “zaļajām robežām” strādājošā personāla apmācībai vajadzētu būt daudzveidīgai, sākot jau no parastās armijas mācību programmas, pievēršoties galvenokārt robežu pārvaldības jautājumiem;
- sauszemes spēku profesionālā personāla rotācija būtu jāierobežo līdz robežsardzes brigādēm, lai varētu attīstīt robežapsardzes darba specializāciju, kultūru un metodiku. Ja tas nav iespējams, būtu jāpieāvā stimuli tiem, kuri vēlas specializēties šajā jomā. Tas pats attiecas uz policiju, lai sagatavotu reālus speciālistus viltotu ceļošanas dokumentu un krāpnieku atklāšanai;
- būtu pakāpeniski jāattīsta integrēta piekrastes radaru sistēma jūras robežu uzraudzībai, kas ļautu gūt reālu priekšstatu par situāciju. Papildus būtu plašāk jāizmanto gaisa telpas novērošana, lai nodrošinātu ātru reaģēšanu uz migrantu nelikumīgu izceļošanu no Turcijas teritoriālajiem ūdeņiem.

➤ ***Uzlabot sadarbību un informācijas apmaiņu starp personālu un struktūrām, kas atbild par robežu pārvaldību, muitas pārvaldi un citām tiesībsardzības iestādēm, lai uzlabotu spēju vākt izlūkdatus, efektīvi izmantot cilvēkresursus un tehniskos resursus un saskaņoti rīkoties.***

Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta tikai daļēji**, jo īpaši tāpēc, ka Turcijas iestāžu pašlaik veiktie pasākumi nodrošina tikai daļēju koordināciju starp robežkontroles iestādēm, pamatojoties uz regulārām sanāksmēm augstāko amatpersonu līmenī, bez pienācīgiem institucionāliem mehānismiem, lai nodrošinātu, ka notiek dažādo struktūru faktiskā integrēta sadarbība.

Lai izpildītu šā kritērija prasību, Turcijas iestādes tiek aicinātas īstenot pasākumus, kas jau ieteikti saistībā ar iepriekšminētajām prasībām, nodrošinot tiesībsardzības iestāžu un sauszemes spēku ciešāku sadarbību un ļaujot izveidot integrētu robežu pārvaldību.

➤ ***Izveidot apmācības programmas un pieņemt ētikas kodeksus par korupcijas***

apkarošanu, kas paredzēti robežsargiem, muitas ierēdņiem un citām robežu pārvaldībā iesaistītām amatpersonām.

Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta daļēji, ar labām turpmāka progressa izredzēm**. Turcijas iestādēm ir noteikumi, kuros izklāstīti ētikas kodeksi, kas jāievēro ikvienam valsts pārvaldes un tiesībsargības iestāžu darbiniekam.

Tomēr Komisija iesaka Turcijai:

- izstrādāt vispārējā ētikas kodeksa versijas, kurās īpaši aplūkotas situācijas, ar kādām saskaras par robežu pārvaldību atbildīgie darbinieki;
 - izstrādāt atbilstošus apmācības moduļus, lai veicinātu informētību par šādām situācijām, un
 - izveidot uzraudzības mehānismus.
- ***Efektīvi īstenot ar Frontex parakstīto saprašanās memorandu, arī attīstot kopīgas sadarbības iniciatīvas un veicot datu un riska analīzes apmaiņu.***

Komisija uzskata, ka šī prasība pašlaik ir **izpildīta**.

Tomēr Turcijas iestādes tiek aicinātas turpināt un pastiprināt savas trīs gadu sadarbības programmas īstenošanu, par ko tās vienojušās ar *Frontex* to saprašanās memorandā.

- ***Nodrošināt, ka robežu pārvaldība tiek veikta saskaņā ar starptautiskajām bēgļu tiesībām, pilnībā ievērojot neizraidīšanas principu un faktiski ļaujot personām, kurām vajadzīga starptautiska aizsardzība, piekļūt patvēruma procedūrām.***

Pēdējos gados Turcijas iestādes ir piešķirušas starptautisko aizsardzību vairāk nekā vienam miljonam patvēruma meklētāju no Sīrijas un daudzām citām valstīm. Nav ziņots par izraidīšanas gadījumiem. Attiecīgi Komisija uzskata, ka šī prasība pašlaik ir **izpildīta**.

- ***Nodrošināt pietiekamu sadarbību ar ES dalībvalstīm, kas ir Turcijas kaimiņvalstis, īpaši pievēršoties robežu ar ES dalībvalstīm pārvaldības nostiprināšanai.***

Nesenie uzlabojumi sadarbībā uz sauszemes robežām starp Turcijas iestādēm un Grieķijas un Bulgārijas iestādēm, lai novērstu nelikumīgo migrāciju, ļauj Komisijai uzskatīt, ka šī prasība ir **daļēji izpildīta**.

Lai pilnīgi izpildītu šo kritēriju, Komisija iesaka Turcijas iestādēm veikt šādus pasākumus:

- intensificēt un nostiprināt sadarbību ar Grieķijas un Bulgārijas iestādēm uz sauszemes robežām, arī organizējot regulāras sanāksmes, kurās iesaista Turcijas sauszemes spēkus, izveidojot drošus sakaru kanālus un ieviešot stabilu un strukturētu mehānismu koordinācijai un informācijas apmaiņai, jo īpaši palīdzot izveidot trīspusēju kontaktcentru, kura mītne atrodas “*Capitan Andreevo*” robežšķērsošanas vietā;
- attīstīt operatīvo sadarbību ar Grieķijas iestādēm Egejas jūras reģionā, lai nodrošinātu, ka sadarbība jūrā ietver nelikumīgās migrācijas novēršanu, apmainoties ar informāciju, un ka šāda sadarbība notiek, izmantojot ne tikai oficiālo saziņu starp abu iesaistīto krasta apsardžu galvenajām mītnēm, bet arī operatīvo apmaiņu starp darbiniekiem, kuri strādā vietējā līmenī. Attiecībā uz pēdējo minēto punktu būtu īpaši

lietderīgi izveidot sistēmu informācijas apmaiņai un savstarpējai agrīnu brīdinājumu sniegšanai starp visām vietējām iestādēm, kas iesaistītas nelikumīgas migrācijas novēršanā un apkarošanā;

- kā ieteikts 1. blokā, nodrošināt, ka Turcijas policija sadarbojas ar ES dalībvalstu policijas sadarbības koordinatoriem un sniedz tiem informāciju un savstarpēju palīdzību tādu viltotu dokumentu atklāšanā, ko varētu izmantot pasažieri, kuri izceļo no Turcijas uz lidostām ES vai šķērso to tranzītā.

3.2.2. Vīzu politika

- ***Uzlabot Turcijas konsulārā un robežkontroles personāla apmācību par dokumentu drošību un pilnveidot un izmantot Turcijas Vīzu informācijas sistēmu.***

Ņemot vērā, ka Turcijas iestādes jau pievērš uzmanību mācību programmām, kas paredzētas robežkontroles un konsulārā personāla apmācībai par viltotu identitātes dokumentu atklāšanu, un faktu, ka jau pastāv vairākas datubāzes, kurās ir iekļautas izsniegtās vīzas un kuras visas var izmantot policija, Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **izpildīts daļēji, ar labām turpmāka progressa izredzēm.**

Tomēr Komisija iesaka Turcijas iestādēm:

- pilnveidot robežkontroles un konsulārajam personālam paredzēto apmācību, jo īpaši lai uzlabotu tā spēju atpazīt pases un vīzas no Šengenas un ESAO valstīm, kā arī jaunās, īpaši drošās Turcijas vīzas, ko plānots drīzumā ieviest, un
 - turpināt darbu virzībā uz pašreizējo vīzu datubāzu pilnīgu integrāciju, lai nodrošinātu, ka ikviena tiesībsargāšanas iestāde Turcijā, kuras darbs ir saistīts ar robežu pārvaldību vai nelikumīgas migrācijas apkarošanu, var ātri pārbaudīt Turcijas vīzas autentiskumu tāda ārvalstnieka ceļošanas dokumentā, kurš vēlas ieceļot vai ir ieceļojis Turcijas teritorijā.
- ***Atcelt vīzu izsniegšanu pie robežām kā parasto procedūru, ko piemēro valstspiederīgajiem no konkrētām valstīm ārpus ES un jo īpaši valstīm, kuras rada augstu migrācijas un drošības risku ES.***

Turcijas iestādes joprojām pie robežas izsniedz vīzas 89 valstu valstspiederīgajiem, no kurām dažas ir potenciāls avots nelikumīgai migrācijai uz ES. Tomēr jaunais Likums par ārvalstniekiem un starptautisko aizsardzību, kas stājās spēkā 2014. gada aprīlī, ir liedzis Turcijai iespēju izsniegt vīzas pie robežām ierastās procedūras ietvaros, un, pamatojoties uz Turcijas iestāžu sniegto informāciju, sistēma vīzu izsniegšanai pie robežām, visticamāk, drīz tiks izbeigta (iespējams, līdz 2014. gada beigām). Ņemot vērā minēto, Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **izpildīts daļēji, tomēr ar labām turpmāka progressa izredzēm.** Komisija iesaka Turcijas iestādēm šīs izmaiņas ieviest praksē pēc iespējas drīzāk.

- ***Sākt izmantot jaunās Turcijas vīzu ielīmes ar īpaši aizsargātiem drošības elementiem un beigt izmantot zīmogveida vīzas.***

Kaut arī Turcijas iestādes joprojām izmanto zīmogveida vīzas, ko ir viegli viltot, tās ir pabeigušas tehniskos sagatavošanās darbus, lai varētu sākt izmantot jaunas vīzu ielīmes ar īpaši aizsargātiem drošības elementiem, un ir paziņojušas par to drīzu ieviešanu. Tāpēc Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **izpildīts daļēji, tomēr ar labām turpmāka progressa izredzēm**.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm beigt izmantot zīmogveida vīzas, to vietā sākt izmantot jaunās, drošākās vīzu ielīmes un laika gaitā paplašināt šādu ielīmju izmantošanu un ar tām aizstāt jebkura cita veida pašlaik izmantotās vīzas.

➤ ***Ieviest lidostu tranzīta vīzas.***

Komisija uzskata, ka šī prasība ir **gandrīz izpildīta**, jo jaunais Likums par ārvalstniekiem un starptautisko aizsardzību nodrošina Turcijas iestādēm tiesisku iespēju pieprasīt, lai ārvalstnieki, kuri vēlas šķērsot Turciju tranzītā ar lidmašīnu nolūkā doties uz tālāku galamērķi un kuri plāno iebraukt Turcijas lidostas starptautiskajā zonā, pirms iebraukšanas saņem tranzīta vīzu no Turcijas konsulāta.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm īstenot attiecīgos jaunā likuma noteikumus.

➤ ***Grozīt normas, pamatojoties uz kurām Turcija ļauj ieceļot tās teritorijā valstspiederīgajiem no galvenajām valstīm, kas ir svarīgi nelikumīgās migrācijas avoti ES, lai apgrūtinātu to personu ieceļošanu Turcijas teritorijā, kuru mērķis ir vēlāk mēģināt nelikumīgi šķērsot ES ārējās robežas.***

Kā minēts iepriekš, 89 valstu valstspiederīgajiem, no kurām daudzas uzskata par potenciālu nelikumīgas migrācijas avotu, pašlaik ir atļauts ieceļot Turcijas teritorijā, vienkārši saņemot vīzu pie Turcijas robežas. Tomēr Turcijas iestādes ir paziņojušas par savu ieceri izbeigt sistēmu vīzu izsniegšanai pie robežām.

Kad tas notiks, minēto valstu pilsoņi principā arī turpmāk varēs vienkārši saņemt vīzu, piesakoties e-vīzu sistēmā. Minētā sistēma tika izveidota eksperimentālā kārtā 2013. gadā, un to sāka izmantot normālā režīmā 2014. gada aprīlī, tomēr tai ir tādi paši trūkumi kā vīzu izsniegšanas sistēmai pie robežām.

Tomēr, pamatojoties uz e-vīzu sistēmas pašreizējiem noteikumiem, ne visiem būs iespēja saņemt e-vīzu. To valstu pilsoņi (ar dažiem izņēmumiem), kuras uzskata par potenciāliem nelikumīgas migrācijas avotiem, varēs pieteikties Turcijas e-vīzai tikai tad, ja pieteikšanās brīdī viņiem jau būs derīgas ESAO un Šengenas valstu izsniegtas vīzas vai uzturēšanās atļaujas.

Ņemot to vērā, Komisija uzskata, ka pagaidām šis kritērijs ir **izpildīts tikai daļēji, bet ar labām turpmāka progressa izredzēm**.

Lai panāktu progresu šā kritērija izpildē, Komisija iesaka Turcijas iestādēm:

- nekavējoties izbeigt iespēju saņemt vīzas pie robežas to valstu valstspiederīgajiem, kuras uzskata par potenciāliem nelikumīgas migrācijas avotiem;
- turpināt piemērot stingrus noteikumus un īstenot selektīvu pieeju attiecībā uz vīzu izsniegšanu, izmantojot e-vīzu sistēmu;

- cieši uzraudzīt, kā personas, kuras ir tiesīgas ieceļot Turcijā, izmantojot e-vīzu sistēmu, vai kurām vīza nav vajadzīga, izmanto šos pasākumus, un
- ieviest attiecīgus pasākumus, lai savlaicīgi reaģētu uz iespējamiem ļaunprātīgas rīcības gadījumiem, ja tie kļūst plaši izplatīti konkrētas valstspiederības personu ai personu kategoriju vidū.

Attiecībā uz pēdējo punktu un lai Komisija varētu novērtēt Turcijas progresu šā kritērija izpildē, Turcijas iestādēm būs regulāri jāsniedz šāda informācija:

- to vīzu skaits, ko tās izsniegušas konkrētu valstu valstspiederīgajiem, ar norādi par izsniegto vīzu veidu (pie robežas izsniegtās vīzas, e-vīzas vai vēstniecību vīzas);
- Turcijā pārtverto nelikumīgo migrantu, kam ir konkrēta valstspiederība, skaits, ar norādi par to, kāda veida vīzas viņiem bijušas, ja ir bijušas, un
- to viltoto ESAO un Šengenas valstu vīzu un uzturēšanās atļauju skaits un veids, kuras Turcijas iestādes konstatējušas Turcijas e-vīzu turētājiem.

Ja tiek novērots, ka būtiski palielinās to nelikumīgo migrantu skaits, kuriem ir konkrēta valstspiederība un kurus aiztur Turcijā vai uz ES un Turcijas robežas, Komisijai ir arī vajadzīga informācija no Turcijas iestādēm par to, kādus pasākumus Turcija ir veikusi vai plāno veikt, lai atrisinātu šādu problēmu.

➤ ***Tiekties uz Turcijas vīzu politikas, tiesību aktu un administratīvo spēju pielāgošanu ES acquis, jo īpaši attiecībā pret galvenajām valstīm, kas ir svarīgi nelikumīgas migrācijas avoti ES.***

Kā paskaidrots iepriekš, Turcijas iestādes ir paziņojušas par savu ieceri izbeigt vīzu izsniegšanu pie robežām un aizstāt zīmogveida vīzas ar īpaši drošām vīzu ielīmēm atbilstoši Šengenas sistēmā izmantotajiem noteikumiem un drošības elementiem. Kad sistēma vīzu izsniegšanai pie robežas tiks izbeigta, Turcijas “negatīvais” vīzu saraksts būs būtisks panākums virzībā uz pielāgošanu (kaut arī tā vēl nebūs pilnīga) Šengenas valstu izsniegto vīzu “negatīvajam” sarakstam.

Tomēr neviena no šīm reformām nav īstenota.

Pamatojoties uz pieejamo informāciju, var secināt, ka Turcijas konsulāro iestāžu veiktās vīzu pieprasītāju pārbaudes ir ierobežotas salīdzinājumā ar vīzu pieprasītāju pārbaudēm ES dalībvalstīs. Vīzu parasti piešķir, kad iestādes ir pārbaudījušas, vai pieprasītājs atbilst konkrētām prasībām (piemēram, vai pieprasītājam nav aizliegts ieceļot Turcijas teritorijā juridisku vai ar drošību saistītu iemeslu dēļ un vai pieprasītājs var pierādīt, ka viņam ir pietiekami līdzekļi ar viņa uzturēšanos Turcijā un atgriešanos mājās saistīto izmaksu segšanai). Netiek vākta papildu dokumentācija un netiek veikta pamatīgāka analīze, kas ļautu, piemēram, noskaidrot, vai vīzas pieprasītājs plāno ieceļot Turcijā, lai vēlāk uzturētos valstī kā nelikumīgais migrants, vai izmantot Turciju kā valsti, no kuras nelikumīgi šķērsot ES robežu.

Nemot vērā iepriekšminēto, Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **izpildīts tikai daļēji**.

Lai panāktu progresu šā kritērija izpildē, Komisija iesaka Turcijas iestādēm īstenot visas reformas, par kurām tās paziņojušas, un pārskatīt to vīzu izsniegšanas sistēmu un apmācību konsulārajam personālam, kas izsniedz vīzas, kā piemēru izmantojot Šengenas vīzu sistēmu. Lai novērtētu Turcijas progresu šā ieteikuma izpildē, Komisijai vajadzēs:

- to norādījumu kopijas, kuri sniegti Turcijas konsulārajam un robežsardzes personālam

par kritērijiem un procedūrām, kas jāievēro, pieņemot vai noraidot vīzu pieteikumus, tostarp vīzu pieprasītāju iesniedzamo dokumentu sarakstu;

- sīkus statistikas datus par pieņemtajiem un noraidītajiem vīzu pieteikumiem un par noraidīšanas iemesliem.

Turcijas iestādes tiek arī aicinātas turpināt darbu, lai Turcijas “negatīvo” vīzu sarakstu pielāgotu Šengenas valstu izmantotajam “negatīvajam” sarakstam, un jebkurā gadījumā izvairīties no turpmākām atšķirībām.

➤ ***Atļaut visu ES dalībvalstu pilsoņiem nediskriminējošu bezvīzu piekļuvi Turcijas teritorijai.***

Komisija uzskata, ka šis kritērijs **nav izpildīts**, jo pašlaik no 28 ES dalībvalstīm tiesības ieceļot Turcijas teritorijā bez vīzas ir tikai 19 dalībvalstu pilsoņiem.

Joprojām ir bažas par *de facto* diskrimināciju attiecībā uz vīzu pieprasītājiem no Kipras Republikas. Minētajiem vīzu pieprasītājiem ir jāsaņem vīza, lai ieceļotu Turcijas teritorijā, un viņi to var iegūt, piesakoties Turcijas e-vīzu sistēmā, tomēr e-vīzu pieprasījumu sistēmas tīmekļa vietnē Kipras Republika ir nodēvēta par Dienvidkipras Grieķijas kipriešu administrāciju.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm izbeigt šo diskriminējošo attieksmi, lai izpildītu šo kritēriju.

3.2.3. Pāravadātāju atbildība

➤ ***Pieņemt un efektīvi īstenot tiesību aktus par pāravadātāju atbildību, nosakot sankcijas.***

Pāravadātājiem, kas darbojas Turcijā, jau tagad pasažieri ir jāizraida atpakaļ uz viņu izbraukšanas vietu, ja Turcijas iestādes viņiem atteikušas iebraukšanu Turcijas teritorijā, un šī prasība tika apstiprināta jaunajā Likumā par ārvalstniekiem un starptautisko aizsardzību. Ņemot vērā minēto, Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **izpildīts daļēji, ar labām turpmāka progresu izredzēm**.

Lai izveidotu stingrāku sistēmu, novērstu nelikumīgu ieceļošanu Turcijas teritorijā un panāktu progresu šā kritērija izpildē, Komisija iesaka Turcijas iestādēm izveidot sankciju sistēmu nevērīgiem pāravadātājiem, ņemot vērā ES un starptautisko paraugpraksi.

3.2.4. Starptautiskā aizsardzība

➤ ***Pieņemt un praksē īstenot tiesību aktus un īstenošanas noteikumus atbilstoši ES acquis un standartiem, kas noteikti 1951. gada Ženēvas Konvencijā par bēgļiem un tās 1967. gada protokolā, tādējādi izslēdzot jebkādas ģeogrāfiskus ierobežojumus, lai nodrošinātu neizraidīšanas principa ievērošanu, ņemot vērā arī Eiropas Cilvēktiesību konvenciju, iespēju iesniegt patvēruma pieteikumu un iegūt bēgļa statusa aizsardzību vai pakārtotu aizsardzību jebkurai personai, kurai vajadzīga***

starptautiska aizsardzība, un ļaujot UNHCR efektīvi īstenot tā pilnvaras Turcijas teritorijā bez ierobežojumiem.

Komisija uzskata, ka, pieņemot jauno Likumu par ārvalstniekiem un starptautisko aizsardzību, kas stājas spēkā 2014. gada aprīlī, Turcija ir guvusi ievērojamus panākumus šā kritērija izpildē, jo minētais likums paredz izveidot valsts patvēruma procedūru un aizsardzības statusus, kas kopumā atbilst starptautiskajiem un ES standartiem.

Likums arī samazinās līdz ļoti zēmam lēmenim ietekmi, ko rada “ģeogrāfiskais ierobežojums”, kuru Turcija piemēro 1951. gada Žēnēvas Konvencijai un kuru Turcijas iestādes ir nolēmušas pagaidām piemērot arī turpmāk. Minētais ierobežojums sašaurina konvencijas darbības jomu Turcijā līdz personām, kuras kļuvušas par bēgļiem notikumu dēļ Eiropā. Tomēr jaunais likums arī piešķir jebkurai personai, uz kuru neattiecas “ģeogrāfiskais ierobežojums” (likumā šādas personas dēvētas par “nosacītajiem bēgļiem”), piekļuvi Turcijas starptautiskās aizsardzības statusam. “Nosacītajiem bēgļiem” piedāvātais statuss ir nedaudz mazāk izdevīgs kā statuss, ko piedāvā personām, uz kurām attiecas “ģeogrāfiskais ierobežojums”, tomēr atšķirība nav pārāk liela. Gadījumos, kad likums paredz zināmu rīcības brīvību attiecībā uz tā īstenošanu, šādas atšķirības var kļūt teju simboliskas.

Tomēr Komisija norāda, ka šīs normas ir jaunas, tāpēc nav reģistrētas līdzšinējas informācijas par īstenošanu. Daži pamataspekti, kas raksturīgi situācijai, ar kuru saskaras patvēruma meklētāji un starptautiskās aizsardzības izmantotāji Turcijā, nav ņemti vērā tiesību aktos, bet tie būs atkarīgi no noteikumiem sekundārajos tiesību aktos, kas vēl nav pieņemti.

Ņemot vērā iepriekšminēto, Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **izpildīts daļēji, tomēr ar labām turpmāka progressa izredzēm.**

Lai Komisija varētu pilnveidot savu novērtējumu, Turcijas iestādēm būs jānodrošina, ka:

- ir pieņemti visi sekundārie tiesību akti, kas nepieciešami praktiskai un pilnīgai likuma īstenošanai, un
- likuma noteikumi tiek praktiski un konsekventi īstenoti visā valstī.

Attiecībā uz pirmo punktu būs ļoti svarīgi nodrošināt, ka:

- likuma noteikumi, jo īpaši iespēja piekļūt starptautiskā aizsardzības statusa noteikšanas procedūrai un iegūt starptautiskās aizsardzības statusu, tiek praksē piemēroti arī pieprasītājiem un bēgļiem (*UNHCR* atzītajiem), kuri likuma spēkā stāšanās brīdī jau atradušies Turcijas teritorijā;
- saskaņā ar likumu šādiem deklarētiem “pagaidu aizsardzības” saņēmējiem ar sekundārajiem tiesību aktiem, kas vēl tiks pieņemti, tiks piešķirtas tiesības, kas pielīdzināmas tām, kuras nodrošina ES Pagaidu aizsardzības direktīva, un iespēja piekļūt individuālām starptautiskās aizsardzības statusa noteikšanas procedūrām, ja tādas nepieciešamas, un
- “nosacītajiem bēgļiem” tiek piešķirts statuss, kas praksē neatšķiras no statusa, kurš piešķirts bēgļiem, uz ko attiecas “ģeogrāfiskais ierobežojums”, piedāvājot abām bēgļu grupām darba atļaujas, sociālo palīdzību un iespējas integrēties atbilstoši ES Kvalifikācijas direktīvā noteiktajai pieejai.

➤ ***Izveidot specializētu struktūru, kas atbild par bēgļu statusa noteikšanas***

procedūrām, ar iespēju pieprasīt tiesā vai tribunālā juridisku vai faktisku tiesiskās aizsardzības līdzekli, kā arī par patvēruma meklētāju un bēgļu aizsardzības nodrošināšanu un palīdzības sniegšanu viņiem, un nodrošināt šādai struktūrai un tās personālam pietiekamu darbspēju un apmācību.

Divi nozīmīgi panākumi šīs prasības izpildē ir Migrācijas pārvaldības ģenerāldirektorāta izveide un Likuma par ārvalstniekiem un starptautisko aizsardzību stāšanās spēkā; likumā cita starpā ir ietverti noteikumi par noraidīto starptautiskās aizsardzības pieteikumu un saistīto lēmumu, piemēram, aizturēšanas rīkojumu, pārskatīšanu gan administratīvā, gan tiesu līmenī.

Minētā ģenerāldirektorāta izveide joprojām notiek, jo īpaši provinču līmenī, un tā atbildība par likuma īstenošanu joprojām ir lielā mērā deleģēta citām valsts sektora iestādēm, kas darbojas ģenerāldirektorāta pārziņā. Vēl nav veikti visi jauno tiesību aktu īstenošanai vajadzīgie institucionālie pasākumi, jo īpaši attiecībā uz centra pilnvaru deleģēšanu reģionālām un provinču iestādēm.

Nemot vērā iepriekšminēto, Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta daļēji, tomēr ar labām turpmāka progressa izredzēm.**

Lai Komisija varētu pilnveidot savu novērtējumu, Turcijas iestādēm būtu jānodrošina, ka:

- likuma noteikumi par pārsūdzību iesniegšanu administratīvā un tiesu līmenī, iebilstot pret starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu, un saistītie lēmumi, piemēram, aizturēšanas rīkojumi, tiek praktiski un konsekventi īstenoti visā valstī, arī attiecībā uz juridiskās kontroles neatkarību un objektivitāti;
- Migrācijas pārvaldības ģenerāldirektorāts pabeidz savus iekšējos institucionālos pasākumus un tam ir pietiekams darbinieku skaits, jo īpaši provinču līmenī, un tas uzņemas atbildību par patvēruma procedūru īstenošanu praksē;
- ir skaidri nošķirta atbildība par starptautiskās aizsardzības pieprasītāju un attiecīgi šādu tiesību izmantotāju tiesību nodrošināšanu.

Komisija arī iesaka Turcijas iestādēm izveidot integrētu un uzticamu sistēmu, lai identificētu starptautiskās aizsardzības pieprasītājus un šādu tiesību izmantotājus. Sistēmai būtu jānodrošina visaptveroša un saskaņota statistikas informācija.

➤ ***Sagādāt atbilstošas infrastruktūras un pietiekamus cilvēkresursus un līdzekļus, nodrošinot patvēruma meklētāju un bēgļu pienācīgu uzņemšanu un viņu tiesību un cieņas aizsardzību.***

Starptautiskās aizsardzības pieprasītājiem un šādu tiesību izmantotājiem Turcijā iestādes parasti nepiedāvā izmitināšanu. Tomēr Turcijas iestādes piedāvā augstas kvalitātes izmitināšanu bēgļu nometnēs līdz 220 000 Sīrijas bēgļu. Komisija uzskata, ka Turcija šā kritērija prasību ir izpildījusi **daļēji un ar labām turpmāka progressa izredzēm.**

Pašreizējos apstākļos nebūtu reālistiski gaidīt, ka Turcijas iestādes nodrošinās izmitināšanu visiem patvēruma meklētājiem un starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, kuri atrodas Turcijā. Tomēr Komisija iesaka Turcijas iestādēm:

- izveidot pietiekami daudz uzņemšanas centru arī starptautiskās aizsardzības pieprasītājiem un saņēmējiem, kuri nav no Sīrijas un kuriem nav nekāda cita mājokļa,

nodrošinot izmitināšanu vismaz visneaizsargātākajām šādu personu grupām, vadoties no standartiem, kas noteikti Uzņemšanas nosacījumu direktīvā un Kvalifikācijas direktīvā;

- rakstiski izstrādāt politiku un ieviest institucionālus instrumentus, lai novērstu to personu diskrimināciju, kuras saņem starptautisko aizsardzību, un nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi mājoklim visiem starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, vadoties no Kvalifikācijas direktīvā noteiktajiem standartiem.
- ***Būtu jānodrošina personām, kurām piešķirts bēgļa statuss, iespēja uzturēt pašām sevi, piekļūt sabiedriskajiem pakalpojumiem, īstenot sociālās tiesības, kā arī iespēja integrēties Turcijā.***

Turcija ir guvusi būtiskus panākumus šīs prasības izpildē, pieņemot Likumu par ārvalstniekiem un starptautisko aizsardzību, kurā ietverti noteikumi par starptautiskās aizsardzības saņēmēju tiesībām piekļūt valsts nodrošinātai izglītībai, veselības aprūpei un darba tirgum, un īstenojot pasākumus finansējuma nodrošināšanai, lai varētu īstenot praksē noteikumus par izglītību un veselības aprūpi.

Tomēr dažādu iemeslu dēļ efektīva piekļuve šīm tiesībām nav garantēta vienādi visur un ikvienai personai Turcijā. Ņemot vērā iepriekšminēto, Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta daļēji, tomēr ar labām turpmāka progressa izredzēm.**

Komisija iesaka Turcijas iestādēm:

- nodrošināt, ka visi starptautiskās aizsardzības saņēmēji, tostarp pagaidu aizsardzības saņēmēji un “nosacītie bēgļi”, kas definēti jaunajā likumā, var praktiski un sistemātiski īstenot savas tiesības saistībā ar identitātes kartēm un piekļūt darba tirgum, lai atbalstītu pašpietiekamību un integrāciju;
- izstrādāt un īstenot politiku, kas veicina to starptautiskās aizsardzības saņēmēju piekļuvi savām tiesībām, kuriem ir risks kļūt par sociāli atstumtiem un jo īpaši kuri dzīvo mājokļos, ko nav nodrošinājusi valsts;
- uzraudzīt un pārbaudīt — arī vācot statistikas informāciju — starptautiskās aizsardzības saņēmēju reālo spēju piekļūt sabiedriskajiem pakalpojumiem un izmantot likumā paredzētās sociālās palīdzības iespējas.

3.2.5. Nelikumīga migrācija

- ***Pieņemt un īstenot tiesību aktus, kas paredz efektīvu migrācijas pārvaldību un ietver ES un Eiropas Padomes standartiem pielāgotas normas par ārvalstnieku un viņu ģimenes locekļu ieceļošanu, izceļošanu un īstermiņa un ilgtermiņa uzturēšanos, kā arī par tādu ārvalstnieku uzņemšanu, atgriešanu un tiesībām, attiecībā uz kuriem konstatēts, ka viņi nelikumīgi ieceļo vai dzīvo Turcijā.***

Ņemot vērā Likuma par ārvalstniekiem un starptautisko aizsardzību neseno pieņemšanu un stāšanos spēkā, Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta daļēji, tomēr ar labām turpmāka progressa izredzēm.**

Lai Komisija varētu pilnveidot šo novērtējumu, Turcijas iestādēm būs jānodrošina, ka minētā likuma noteikumi tiek praktiski un visaptveroši īstenoti visā valstī un ka tiek pieņemti visi attiecīgie sekundārie tiesību akti.

- ***Izveidot un sākt piemērot migrācijas plūsmu uzraudzības mehānismu, kas arī sniedz datus par likumīgu un nelikumīgu migrāciju; izveidot struktūras, kas atbild par tādu datu vākšanu un analīzi, kuri attiecas uz migrantu skaitu un migrācijas plūsmām, un attīstīt faktiskajai situācijai atbilstošu priekšstatu par nelikumīgas migrācijas plūsmām valsts, reģionālā un vietējā līmenī, kā arī par dažādajām nelikumīgas migrācijas izcelsmes valstīm, arī īstenojot riska analīzi un informācijas vākšanu.***

Nemot vērā Migrācijas pārvaldības ģenerāldirektorāta jauno lomu migrācijas statistikas datu vākšanā un analīzē un Turcijas iestāžu sadarbību ar *Frontex*, Komisija uzskata šo kritēriju par **daļēji izpildītu**.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm nodrošināt Migrācijas pārvaldības ģenerāldirektorātam nepieciešamos resursus, lai tas varētu sākt praktiski veikt savu uzdevumu, proti, vākt un analizēt statistikas datus par visiem attiecīgajiem migrācijas aspektiem.

Komisija arī iesaka Turcijai turpināt sadarbību ar *Frontex* un sākt attīstīt analīzi par risku, ko Turcijai rada dažādas valstis, kuras ir nelikumīgas migrācijas avota valstis.

- ***Pievērsties piesaistošiem faktoriem, kas veicina nelikumīgas migrācijas plūsmas uz valsti, un veikt pasākumus, kas uzlabo spēju izmeklēt organizētas vai veicinātas nelegālas migrācijas gadījumus.***

Šī prasība ir **izpildīta daļēji, tomēr ar labām turpmāka progresā izredzēm**.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm īstenot nesen pieņemtās vīzu un patvēruma sistēmas reformas, atcelt Turcijas pasas, kam nav biometrisku identifikatoru, un stiprināt Darba ministrijas spēju pārbaudīt nelikumīgus migrantus un novērst viņu iesaistīšanos darba tirgū.

Lai Komisija varētu novērtēt progresu šīs prasības izpildē, tai vajadzēs pārliecināties, ka ir palielinājusies Turcijas tiesībsardzības iestāžu spēja identificēt un aizturēt nelikumīgus migrantus un nelikumīgas migrācijas veicinātājus, kā arī veikt sarežģītāku izmeklēšanu, kas ļauj atklāt un likvidēt noziedznieku tīklus, kuri veic migrantu kontrabandu.

- ***Efektīvi tiek ties uz atpakaļuzņemšanas nolīgumu īstenošanu un noslēgšanu ar valstīm, kas ir avota valstis, no kurām notiek būtiskas nelikumīgas migrācijas plūsmas uz Turciju vai ES dalībvalstīm.***

Turcijas iestādes ir noslēgušas dažus atpakaļuzņemšanas nolīgumus, tomēr tikai nedaudzi no tiem ir noslēgti ar valstīm, kas ir būtiskas nelikumīgas migrācijas avota valstis. Dažos gadījumos iestādes ir apspriedušas vai ierosinājušas apspriest atpakaļuzņemšanas nolīgumu noslēgšanu ar šādām valstīm, bet diemžēl nav guvušas rezultātus, jo īpaši tāpēc, ka daži no Turcijas noslēgtajiem nolīgumiem vēlāk netika ratificēti. Turcija ir noslēgusi ar dažām kaimiņvalstīm robežu sadarbības nolīgumus, kuros ietverti noteikumi par nelikumīgu migrantu atpakaļuzņemšanu, tomēr šādi noteikumi reti tiek īstenoti. Nemot vērā iepriekšminēto, Komisija uzskata, ka Turcija šo kritēriju ir **izpildījusi tikai daļēji**.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm darīt visu iespējamo, lai nodrošinātu, ka:

- līdz šim parakstītie atpakaļuzņemšanas nolīgumi stājas spēkā;
- atpakaļuzņemšanas noteikumi robežu sadarbības nolīgumos, ko tās parakstījušas ar dažām kaimiņvalstīm, tiek īstenoti praksē;
- tiek panākts progress sarunās par atpakaļuzņemšanas nolīgumu noslēgšanu un to noslēgšanā ar vismaz dažām no valstīm, kuras uzskata par galvenajām avota valstīm nelikumīgai migrācijai uz Turciju.

➤ *Nodrošināt pietiekamus finanšu resursus un cilvēkresursus efektīvai migrācijas pārvaldībai, tostarp arī atbilstošas apmācības programmas.*

Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **gandrīz izpildīts**.

Lai sasniegtu turpmāku progresu, Turcijas iestādēm būs:

- jāpabeidz Migrācijas pārvaldības ģenerāldirektorāta izveide;
- jāturpina piešķirt ģenerāldirektorātam pietiekami daudz resursu, lai tas varētu veikt savus pienākumus.

➤ *Nodrošināt trešo valstu valstspiederīgo, kuri nelikumīgi uzturas valstī, faktisku izraidīšanu no tās teritorijas.*

Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **gandrīz izpildīts**.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm nostiprināt to spēju noskaidrot pārtvertu nelikumīgu migrantu valstspiederību, mazinot risku, ka daži no viņiem varētu izvairīties no izraidīšanas, sniedzot nepatiesu informāciju par savu izcelsmi.

➤ *Radīt apstākļus, kas ļauj brīvprātīgi atgriezties trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri izraidīti no Turcijas un kuri vēlas izmantot šo kārtību.*

Ņemot vērā Likuma par ārvalstniekiem un starptautisko aizsardzību noteikumus un Turcijā jau īstenoto brīvprātīgas atgriešanās atbalstam paredzēto eksperimentālo programmu ierobežoto skaitu, Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **izpildīts daļēji, tomēr ar labām turpmāka progressa izredzēm**.

Lai Komisija varētu pilnveidot savu novērtējumu, tai būs nepieciešams saņemt:

- informāciju, kas ļauj pārlicināties par to, kā tiek faktiski īstenoti jaunie noteikumi, kuri ieviesti Turcijas tiesību aktos, lai būtu iespējama nelikumīgu migrantu brīvprātīga atgriešanās;
 - statistikas datus par Turcijas iestāžu atļauto un faktiski īstenoto brīvprātīgas atgriešanās gadījumu skaitu.
- *Nodrošināt atbilstošu infrastruktūru (arī aizturēšanas centrus) un stiprināt atbildīgās struktūras, lai nodrošinātu to trešo valstu valstspiederīgo izraidīšanu no Turcijas teritorijas, kuri tajā nelikumīgi dzīvo un/vai šķērso to tranzītā, vienlaikus*

piedāvājot repatriantiem visu vajadzīgo juridisko palīdzību, kā arī sociālo un psiholoģisko palīdzību, un pienācīgus un taisnīgus aizturēšanas nosacījumus un izraidīšanas procedūras.

Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta daļēji, tomēr ar labām turpmāka progresu izredzēm.**

Lai panāktu turpmāku progresu šā kritērija izpildē, Komisija iesaka Turcijas iestādēm turpināt darbu, lai izveidotu un aprīkotu centrus nelikumīgu migrantu pienācīgai uzņemšanai, kad viņiem piemēro atpakaļuzņemšanas un izraidīšanas procedūras.

Komisija arī iesaka uzlabot šo personu praktisko piekļuvi juridiskajai, sociālajai un psiholoģiskajai palīdzībai un pienācīgu un taisnīgu aizturēšanas nosacījumu procedūrām, jo īpaši sadarbojoties ar specializētām organizācijām, piešķirot attiecīgu finansējumu un izmantojot labi apmācītu un motivētu personālu.

4. PRASĪBU 3. BLOKS — SABIEDRISKĀ KĀRTĪBA UN DROŠĪBA

4.1. Vispārējs novērtējums

Situācija Turcijā šajā jomā ir atšķirīga un dažkārt pat pretrunīga.

Tiesībaizsardzības iestādes ir nodrošinātas ar resursiem un aktīvas. Tās parasti ir nokomplektētas ar īpaši profesionāliem un apņēmīgiem speciālistiem, un tās veic ievērojamu darbu cīņā pret noziedzību, gūstot daudzus un nozīmīgus sasniegumus. Tomēr rezultāti tādu noziedzīgu organizāciju atklāšanā un likvidēšanā, kas darbojas valstī vai ir iesaistītas transnacionālos tīklos, neattaisno cerības.

Valsts rīcībā ir ievērojami un labi izstrādāti instrumenti policijas un tiesu iestāžu sadarbībai ar starptautiskiem partneriem, tostarp ES dalībvalstīm un ES aģentūrām. Tomēr šādas sadarbības rezultāti nesasniedz līmeni, kāds vajadzīgs gan ES, gan Turcijai. Grūtības rada vairāki faktori, tostarp ES un Turcijas tiesību aktu atšķirības, atšķirīgie nolīgumi, ko puses noslēgušas, un atšķirīgā pieeja konkrētu jautājumu risināšanā.

Daudzos gadījumos Turcijas amatpersonas ir sagatavojušas valdībai apstiprināšanai vai parakstīšanai likumu un nolīgumu projektus, kuru īstenošana stiprinātu sadarbību vai ļautu efektīvāk izmantot Turcijas tiesībaizsardzības iestāžu potenciālu, tomēr Komisijai nezināmu iemeslu dēļ vairākus gadus ar tiem nekas netika darīts.

Šķiet, ka daudzi nozīmīgi panākumi ir “rokas stiepiena attālumā” un ātri sasniedzami, ja vien būtu politiskā griba īstenot reformas.

4.2. Sīki komentāri par sabiedriskās kārtības un drošības bloka kritērijiem

4.2.1. Organizētās noziedzības, terorisma un korupcijas novēršana un apkarošana

- *Turpināt un pabeigt valsts stratēģijas un rīcības plāna īstenošanu cīņai pret organizēto noziedzību (īpaši pievēršoties pārrobežu aspektiem) un nodrošināt pietiekamus cilvēkresursus un finanšu resursus to īstenošanai.*

Turcija nodrošina ievērojamus finanšu un tehniskos resursus un cilvēkresursus organizētās noziedzības apkarošanai. Kā dokumentēts cita starpā Turcijas policijas 2013. gada ziņojumā par kontrabandas un organizētās noziedzības apkarošanu, Turcijas tiesībaizsardzības iestādes sasniedz ievērojamus rezultātus šajā jomā.

Tomēr Komisijai joprojām trūkst informācijas par konkrētiem pasākumiem, ko Turcijas iestādes veikušas, lai īstenotu Rīcības plānu organizētās noziedzības apkarošanai, vai par to, kā šādi pasākumi un vispārējā organizētās noziedzības apkarošanas stratēģija var palīdzēt efektīvi vērsties pret apdraudējumu, ko rada noziedzīgas organizācijas, kuras darbojas Turcijā. Turklāt vēl joprojām nav pieejama analīze par to, kā noziedzīgās organizācijas ir strukturētas un darbojas Turcijā. Tāpēc Komisija uzskata, ka šā kritērija prasības ir tikai daļēji izpildītas.

Lai Komisija varētu pilnveidot savu novērtējumu, Turcijas iestādēm būs jāsniedz:

- informācija par faktiski veiktajiem konkrētiem pasākumiem rīcības plāna īstenošanai;

- informācija, kas ļauj Komisijai saprast, kāds ir Turcijas noziedzīgo organizāciju veids un lielums, īpašu uzmanību pievēršot organizācijām, kas darbojas valstī vai starptautiskā līmenī, ar norādēm par to tipiskajām ģeogrāfiskajām un ekonomiskajām darbības jomām, kā arī paskaidrojumu par Turcijas iestāžu attīstīto pieeju šādu noziedzīgu organizāciju likvidācijai un to darbības apkarošanai.

➤ *Parakstīt un ratificēt Eiropas Padomes Konvenciju par cīņu pret cilvēku tirdzniecību, kā arī pieņemt un praksē īstenot tiesību aktus, tostarp noteikumus, kas pielāgoti minētajā konvencijā un ES *acquis* noteiktajiem standartiem, attiecībā uz cilvēku tirdzniecības novēršanu, cilvēku tirgotāju kriminālvajāšanu un viņu upuru aizsardzību un palīdzības sniegšanu.*

Turcijas Sodu kodeksā un Likumā par ārvalstniekiem un starptautisko aizsardzību ir ietverti noteikumi, kas ļauj sākt kriminālvajāšanu pret cilvēku tirgotājiem un sniegt palīdzību cilvēku tirdzniecības upuriem. Tomēr vēl nav izveidots visaptverošs tiesiskais regulējums attiecībā uz cilvēku tirdzniecību, un attiecīgā Eiropas Padomes konvencija ir parakstīta, bet nav ratificēta.

Nemot vērā iepriekšminēto, Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta tikai daļēji**.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm:

- ratificēt Eiropas Padomes Konvenciju par cīņu pret cilvēku tirdzniecību un
 - pieņemt likumu, lai varētu visaptveroši vērsties pret cilvēku tirdzniecību, atbilstoši konvencijā un ES *acquis* noteiktajiem standartiem.
- *Sagādāt atbilstošas infrastruktūras un pietiekamus cilvēkresursus un līdzekļus, nodrošinot cilvēku tirdzniecības upuru pienācīgu uzņemšanu un viņu tiesību un cieņas aizsardzību un atbalstot viņu sociālo un profesionālo reintegrāciju.*

Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **daļēji izpildīts**, jo Turcijā jau notiek darbs, lai sniegtu atbalstu cilvēku tirdzniecības upuriem.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm:

- palielināt to sniegto atbalstu, lai varētu pārvaldīt izglābto upuru skaitu, jo īpaši atverot un uzturot papildu patversmes;
 - izstrādāt programmas, lai atbalstītu upuru reintegrāciju sabiedrībā gan no sociālā, gan profesionālā viedokļa, un
 - nodrošināt, ka personāls, kas strādā ar cilvēku tirdzniecības upuriem, saņem atbilstošu apmācību.
- *Ratificēt Eiropas Padomes Konvenciju par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu, kā arī šo līdzekļu meklēšanu, izņemšanu un konfiskāciju (CETS 198) un transponēt tās noteikumus vietējos tiesību aktos, un pieņemt un praksē īstenot tiesību aktus, kas ļauj izpildīt konvencijas prasības, kā arī Finanšu darījumu darba grupas (FAFT) ieteikumus par aktīvu iesaldēšanas sistēmas izveidi un terorisma finansēšanas definīciju.*

Lai gan Turcija vēl nav ratificējusi attiecīgo konvenciju, tā ir izstrādājusi vietējos tiesību aktus un attīstījusi administratīvās spējas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas apkarošanai. Tāpēc Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta daļēji, tomēr ar labām turpmāka progresu izredzēm.**

Komisija iesaka Turcijas iestādēm:

- ratificēt konvenciju un sākt to īstenot;
- pārskatīt vietējos tiesību aktus, lai nodrošinātu to pilnīgu pielāgošanu konvencijas noteikumiem;
- izveidot sistēmu, lai centralizētu statistikas datu vākšanu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju, un
- pilnīgi īstenot Finanšu darījumu darba grupas ieteikumus.

Turcijas iestādes arī tiek aicinātas apsvērt iespēju izveidot līdzekļu atguves dienestu noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijai un atgūšanai.

➤ ***Ratificēt Eiropas Padomes Konvenciju par kibernetiskajiem un pieņemt tiesību aktus un īstenot pasākumus, lai konvenciju varētu īstenot praksē.***

Nemot vērā, ka Turcija nesēn ratificēja minēto konvenciju, ko Turcijas iestādes vēl nav sākušas īstenot, un tiesībsardzības iestāžu attīstītās apjomīgās iespējas apkarot kibernetiskā noziedzību, Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta daļēji, tomēr ar labām turpmāka progresu izredzēm.**

Komisija iesaka Turcijas iestādēm sākt konvencijas īstenošanu un pārskatīt vietējos tiesību aktus, lai tie pilnīgi atbilstu konvencijas noteikumiem, īpaši pievēršoties konvencijas 9., 16., 17. un 18. pantam.

➤ ***Turpināt īstenot valsts stratēģiju un rīcības plānus cīņai pret narkotikām un narkomāniju un attīstīt sadarbību ar Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centru (EMCDDA).***

Turcijas iestādes ir stingri apņēmušās apkarot narkotiku tirdzniecību. Tās arī sadarbojas ar EMCDDA un īsteno iepriekšminēto stratēģiju un rīcības plānu.

Turcijas Iekšlietu ministrijas 2013. gada ziņojumā par narkomāniju Turcijā tika sniegta diezgan plaša informācija par narkotiku tirdzniecību un narkomāniju valstī, kā arī par Turcijas iestāžu izstrādāto politiku šo parādību apkarošanai. Tomēr Turcijas iestādes nesniedza sīkāku informāciju par konkrētiem pasākumiem, kas veikti rīcības plāna īstenošanai.

Ar EMCDDA noslēgto sadarbības nolīgumu Turcija ratificēja 2012. gada 29. jūnijā, tomēr Turcijas iestādes nekad nav deponējušas tā oficiālo dokumentu, tāpēc nolīgums nevar stāties spēkā Turcijā.

Nemot vērā iepriekšminēto, Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **izpildīts daļēji, tomēr ar labām turpmāka progresu izredzēm.**

Lai varētu sniegt pilnīgāku novērtējumu, Komisijai būs nepieciešams saņemt sīkāku informāciju par pasākumiem, ko Turcijas iestādes veikušas, lai efektīvi īstenotu pašreizējo rīcības plānu narkotiku un narkomānijas apkarošanai.

Komisija arī iesaka Turcijas iestādēm turpināt uzlabot savu gada ziņojumu (jau tā augsto) kvalitāti un veikt pasākumus, lai ar *EMCDDA* noslēgtais sadarbības nolīgums varētu stāties spēkā, deponējot ratifikācijai oficiālo dokumentu.

➤ ***Turpināt īstenot valsts stratēģiju un rīcības plānu korupcijas apkarošanai un GRECO ieteikumus (I, II un III novērtējuma kārtā).***

Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir tikai **daļēji izpildīts**, jo, spriežot pēc ierobežotās informācijas, kas saņemta no Turcijas iestādēm, ir izpildīti tikai daži no *GRECO* ieteikumiem un ir īstenoti tikai daži no pasākumiem, kas izklāstīti rīcības plānā korupcijas apkarošanai.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm:

- izpildīt visus *GRECO* ieteikumus;
- pabeigt īstenot rīcības plānu korupcijas apkarošanai;
- sniegt sīku informāciju par veiktajiem pasākumiem šo abu ieteikumu īstenošanai.

Tā kā termiņš pašreizējai stratēģijai un rīcības plānam korupcijas apkarošanai beigsies 2014. gadā, Komisija arī iesaka Turcijas iestādēm pieņemt un sākt īstenot jaunu stratēģiju un rīcības plānu.

Minētie dokumenti būtu jāizstrādā, pamatojoties uz rūpīgu analīzi par korupcijas novēršanu un apkarošanu, un tajos būtu jānorāda:

- stingri ievērojami termiņi plānoto pasākumu īstenošanai;
- budžeta dotācijas;
- par darbību veikšanu atbildīgās iestādes un personas un
- rezultatīvie rādītāji.

Minēto dokumentu izstrādes un uzraudzības procesā būtu jāiesaista pilsoniskā sabiedrība, savukārt rīcības plāna īstenošanas vispārējā uzraudzība un ziņošana par to būtu jāuztic valsts sektora iestādei vai darba grupai, kas pilnvarota rīkoties pietiekami neatkarīgi.

4.2.2. Tiesu iestāžu sadarbība

- ***Īstenot un ievērot starptautiskās konvencijas par tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās (jo īpaši Eiropas Padomes Konvenciju par izdošanu (Nr. 24, 1957. gads, ieskaitot vēl neīstenotos 1975., 2010. un 2012. gada papildu protokolus), Konvenciju par savstarpējo palīdzību krimināllietās (Nr. 30, 1959. gads, ieskaitot vēl neīstenoto 2001. gada papildu protokolu) un Konvenciju par notiesāto personu nodošanu soda izciešanai (Nr. 112, 1983. gads), ieskaitot vēl neīstenoto 1997. gada papildu protokolu).***

Turcija jau ir pievienojusies vairākām šajā kritērijā minētajām konvencijām un protokoliem un īsteno tos, un ir iecerējusi parakstīt vēl dažas konvencijas un protokolus. Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta daļēji, tomēr ar labām turpmāka progresā izredzēm**.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm parakstīt, ratificēt un sākt īstenot visus trīs Konvencijas par izdošanu protokolus, protokolu Konvencijai par savstarpējo palīdzību krimināllietās un protokolu Konvencijai par notiesāto personu nodošanu soda izciešanai, kam Turcija vēl nav pievienojusies.

➤ ***Veikt pasākumus, kuru mērķis ir palielināt efektivitāti tiesnešu un prokuroru sadarbībā krimināllietās ar ES dalībvalstīm un ar attiecīgā reģiona valstīm.***

Turcijas iestādes un eksperti ir strādājuši, lai sagatavotu vienotu visaptverošu tiesību aktu, kurā ir skaidri un vienkārši izklāstītas procedūras, kas Turcijas iestādēm jāievēro, lai pieprasītu un nodrošinātu maksimāli efektīvu un lietderīgu tiesu iestāžu starptautisko sadarbību krimināllietās. Tomēr līdz šim šāds tiesību akts vēl nav pieņemts.

Nemot vērā iepriekšminēto, Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta daļēji, tomēr ar labām turpmāka progresā izredzēm**.

Lai sasniegtu progresu šā kritērija izpildē, Komisija aicina Turciju apsvērt šāda visaptveroša tiesību akta pieņemšanu.

Turklāt Komisija iesaka Turcijai turpināt attiecīgu administratīvu, tehnisku un juridisku pasākumu ieviešanu, lai nodrošinātu, ka Turcijas iestādes var ātrāk reaģēt uz tiesiskās palīdzības pieprasījumiem krimināllietās.

➤ ***Attīstīt darba attiecības ar Eurojust.***

Turcijas iestādes efektīvi izmanto katru iespēju attīstīt attiecības, ko tām piedāvā *Eurojust*. Tomēr Turcijas spēju attīstīt pilnvērtīgu sadarbību ar *Eurojust* strukturāli ietekmē tas, ka nav ES *acquis* atbilstošu vietēju tiesību aktu par datu aizsardzību. Tāpēc *Eurojust* nevar dalīties ar Turcijas iestādēm personīgā un konfidencialā informācijā, kas attiecas uz konkrētām tiesā izskatītām lietām.

Nemot vērā iepriekšminēto, Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta tikai daļēji**.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm pieņemt un sākt īstenot vietējus tiesību aktus par datu aizsardzību atbilstoši ES *acquis*.

Komisija arī iesaka tām sniegt informāciju par darbībām, ko tās plāno veikt, lai attīstītu darba attiecības ar *Eurojust*.

➤ ***Turpināt īstenot 1980. gada Hāgas Konvenciju par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem un pievienoties 1996. gada Hāgas Konvencijai par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem, kā arī 2007. gada Hāgas Konvencijai par uzturēšanās bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piederību.***

Turcija īsteno 1980. gada Hāgas konvenciju, lai gan procedūra bieži tiek kavēta. Turcija nav pievienojusies 1996. un 2007. gada konvencijām, lai gan tā ir pievienojusies citām

konvencijām, kurās līdzīgi jautājumi aplūkoti citādi. Šīs situācijas dēļ Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta tikai daļēji**.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm:

- pievienoties 1996. un 2007. gada konvencijām;
- veikt praktiskus pasākumus, lai nodrošinātu, ka līdz pieņemamam līmenim samazinās ar 1980. gada Hāgas konvencijas īstenošanu saistītās procedūras kavēšana.

Attiecībā uz pēdējo minēto punktu Turcijas iestādes tiek aicinātas īpaši apsvērt iespēju veikt tās procedūras reformu, ar kuru Hāgas konvencija pašlaik tiek īstenota, lai nodrošinātu tiesvedības ātrāku sākšanu un saīsināšanu (jo īpaši attiecībā uz pārsūdzībām) un panāktu, ka šāda tiesvedība notiek specializētās tiesās.

Turcijas iestādes arī tiek aicinātas pienācīgi apsvērt iespēju iecelt tiesnesi par kontaktpersonu Hāgas starptautiskajā tiesnešu tīklā, lai veicinātu sadarbību jautājumos, uz kuriem attiecas Hāgas konvencijas.

➤ ***Nodrošināt tiesu iestāžu efektīvu sadarbību krimināllietās ar visām ES dalībvalstīm, tostarp izdošanas lietās, cita starpā veicinot tiešu saziņu starp centrālajām iestādēm.***

Turcijas spēju piedāvāt ES dalībvalstīm pilnīgu sadarbību izdošanas lietās kavē galvenokārt daži strukturāli ierobežojumi un jo īpaši tās konstitucionālā izvēle neatļaut tās pilsoņu izdošanu. Līdzīgi arī ES pilsoņus nevar izdot Turcijai. Tomēr šo ierobežojumu ietvaros un ņemot vērā savstarpīguma principu un piemērojamās starptautiskās konvencijas, Turcijas iestādes principā ir gatavas sadarbīties ar ES dalībvalstīm nepilsoņu izdošanā. Turcijas tiesiskajā regulējumā ir arī noteikumi, kas ļauj Turcijai sākt kriminālvajāšanu valstī vai panākt ārvalstu spriedumu piespiedu izpildi pret Turcijas pilsoņiem, kuri aizbēguši uz Turcijas teritoriju pēc noziegumu izdarīšanas ārvalstīs.

Vēl viens ierobežojums Turcijas spējai sadarbīties ar ES dalībvalstīm krimināllietās ir novērotā Turcijas iestāžu atturēšanās atsaucīgi reaģēt uz tiesu iestāžu sadarbības pieprasījumiem, ko iesniedz dažas ES dalībvalstis, kuru tiesu iestādes iepriekš ir noraidījušas Turcijas iesniegtos tiesu iestāžu sadarbības pieprasījumus. Turcijas iestādes izmanto šo pieeju pat gadījumos, kad dalībvalsts šādu pieprasījumu noraidījusi tehnisku iemeslu dēļ, īpaši tādēļ, ka pastāv atšķirības ES dalībvalsts un Turcijas tiesību aktos un aizsardzības pasākumu atšķirības attiecībā uz konkrēto noziegumu, kas ir pieprasījuma priekšmets. Neraugoties uz šo būtisko ierobežojumu, Turcijas iestādes nodrošina praktisku sadarbību krimināllietās lielākajai daļai ES dalībvalstu, lai gan tām piedāvātās sadarbības apjoms un efektivitāte var būtiski atšķirties.

Ņemot vērā iepriekšminēto, Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **izpildīts daļēji**.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm:

- ieņemt uz sadarbību vērstu nostāju attiecībā pret iestādēm dalībvalstīs, kas pie tām vēršas jautājumos, kuri saistīti ar tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, attīstot labā līmenī savstarpēju informācijas apmaiņu par attiecīgajiem piemērojamiem tiesību aktiem un procedūrām un atturoties no savstarpīguma principa stingras piemērošanas;
- turpināt Turcijas krimināltiesību sistēmas un tiesību aktu reformu, lai nodrošinātu to turpmāku saskaņošanu ar ES un Eiropas standartiem, vienlaikus saglabājot tiesu iestāžu neatkarību un nostiprinot procesuālās garantijas;

- palīdzēt iestādēm dalībvalstīs identificēt un piemērot Turcijas tiesību aktos paredzētas procedūras, kas ļautu saukt pie atbildības par noziegumiem, kurus ES teritorijā izdarījuši Turcijas pilsoņi, kas vēlāk aizbēguši uz Turciju;
- piedāvāt tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās visām ES dalībvalstīm bez diskriminācijas, tostarp Kipras Republikas iestādēm.

4.2.3. Tiesībaizsardzības iestāžu sadarbība

- ***Veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu reālu un rezultatīvu sadarbību starp attiecīgajām valsts tiesībaizsardzības iestādēm, jo īpaši robežsardzi, policiju, muitas darbiniekiem, īstenojot maksimālu sadarbību starp iestādēm izlūkošanas un informācijas apmaiņas jomā, kā arī sadarbību ar tiesu iestādēm.***

Turcijas tiesībaizsardzības iestādes parasti neļauj citām iestādēm izmantot to resursus un darba instrumentus un piekļūt to attiecīgajām datubāzēm un izlūkdatiem. Tomēr tās ir izveidojušas koordinācijas un informācijas apmaiņas mehānismus, tās atļauj citām tiesu iestādēm piekļūt visiem attiecīgajiem tiesas procesiem, izmantojot UYAP datubāzu sistēmu, un policija un muitas pārvalde ir uzlabojušas savu sadarbību, izstrādājot protokolu, kas ļauj veikt datu apmaiņu. Tāpēc Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **gandrīz izpildīts**.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm turpināt attīstīt sadarbību starp tiesībaizsardzības iestādēm un citām attiecīgām valsts sektora iestādēm un jo īpaši uzlabot to spēju sagatavot kopīgus draudu novērtējumus, veikt kopīgas operācijas un intensīvāk izmantot savstarpējās prasmes izmeklēšanas uzsākšanā un veikšanā.

- ***Stiprināt reģionālo tiesībaizsardzības iestāžu sadarbību un īstenot divpusējus un daudzpusējus operatīvās sadarbības nolīgumus, arī savlaicīgi veicot attiecīgās informācijas apmaiņu ar ES dalībvalstu kompetentajām tiesībaizsardzības iestādēm.***

Nemot vērā, ka Turcija piedalās dažādās starptautiskās organizācijās, kuru darbība saistīta ar policiju, jo īpaši Interpolā, un to, ka Turcija ir noslēgusi drošības nolīgumus ar lielāko daļu ES dalībvalstu, Komisija uzskata šo prasību par **gandrīz izpildītu**.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm piedāvāt policijas sadarbību — arī Interpola jautājumos — iestādēm visās ES dalībvalstīs, tostarp Kipras Republikā.

- ***Uzlabot tiesībaizsardzības iestāžu operatīvās un īpašās izmeklēšanas kvalitāti un spēju efektīvāk vērsties pret smagiem pārrobežu noziegumiem, tostarp pret identitātes un ceļošanas dokumentu viltošanu.***

Turcijas tiesībaizsardzības iestādes ir labi nodrošinātas ar šajā kritērijā minētajām spējām. Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **izpildīts**.

- ***Efektīvi sadarboties ar OLAF un Eiropu euro aizsargāšanā pret viltojumiem.***

Turcijas iestādes efektīvi un regulāri sadarbojas ar attiecīgajām ES un ES dalībvalstu iestādēm euro aizsargāšanā pret viltojumiem. Komisija uzskata, ka šis kritērijs ir **izpildīts**.

➤ ***Stiprināt Turcijas Finanšu noziegumu izmeklēšanas padomes (MASAK) spējas un attīstīt tās sadarbību ar citām finanšu izlūkošanas vienībām ES dalībvalstīs.***

MASAK ir salīdzinoši jauna institūcija, tomēr, ņemot vērā tās darbības ievērojamo apjomu un tās jau attīstīto sadarbību ar finanšu izlūkošanas vienībām ES dalībvalstīs, Komisija uzskata šo prasību par **daļēji izpildītu, tomēr ar labām turpmāka progresu izredzēm.**

Komisija iesaka Turcijas iestādēm veikt dažus papildu pasākumus, lai vēl vairāk stiprinātu MASAK spēju un attīstītu darba instrumentus, kas ļautu tai uzlabot veiktās izmeklēšanas kvalitāti, apjomu un klāstu, jo īpaši šādi:

- uzlabojot MASAK spēju vākt, apstrādāt un analizēt datus par aizdomīgiem darījumiem, lai veiktu efektīvāku un veiksmīgāku izmeklēšanu;
- vācot un sagatavojot statistikas datus par tādu aizdomīgo darījumu skaitu, par kuriem izvirzītas apsūdzības noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā, un pieņemto notiesājošu spriedumu skaitu;
- veicot iekšējo resursu pārskatīšanu attiecībā uz MASAK sistēmu, personāla un resursu pietiekamību;
- veicot valsts riska novērtējumu, lai apzinātu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas metodes Turcijā, identificētu augsta riska finanšu produktus un uzņēmumus un sadarbotos ar regulētajām nozarēm šādu apdraudējumu mazināšanai. Šādu riska novērtējumu varētu izmantot, lai izstrādātu jaunu Turcijas rīcības plānu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanai (AML);
- analizējot uzraudzības procesus, kas ieviesti attiecībā uz AML un terorisma finansēšanas apkarošanu (CFT), lai nodrošinātu atbilstību un pielāgošanu ES dalībvalstu praksei;
- izstrādājot sistēmu, lai novērtētu to atbilstības uzraudzības amatpersonu kompetenci, kuru darbs saistīts ar AML/CFT, un
- organizējot kopīgu apmācību ar Turcijas tiesībsardzības iestādēm par AML/CFT.

➤ ***Turpināt ar Eiropolu noslēgtā stratēģiskā nolīguma īstenošanu.***

Komisija uzskata, ka šī prasība ir **gandrīz izpildīta.**

Tā iesaka Turcijas iestādēm turpināt darbu, lai attīstītu visus iespējamās sadarbības veidus atbilstoši sadarbības nolīgumam.

➤ ***Noslēgt un pilnīgi un praktiski īstenot operatīvās sadarbības nolīgumu ar Eiropolu.***

Šī prasība **nav izpildīta.**

Lai Turcija panāktu progresu operatīvās sadarbības nolīguma parakstīšanā ar Eiropolu, Komisija iesaka Turcijas iestādēm pieņemt un sākt īstenot valsts tiesību aktus par datu aizsardzību atbilstoši ES *acquis*.

4.2.4. Datu aizsardzība

- *Parakstīt, ratificēt un īstenot attiecīgās starptautiskās konvencijas, jo īpaši Eiropas Padomes 1981. gada Konvenciju par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi un tās papildu protokolu Nr. 181.*

Komisija uzskata, ka šī prasība **nav izpildīta**.

Tā iesaka Turcijas iestādēm ratificēt un īstenot konvenciju un tās papildu protokolu.

- *Pieņemt un īstenot tiesību aktus par personas datu aizsardzību atbilstoši ES standartiem, jo īpaši attiecībā uz tās iestādes neatkarību, kas atbild par personas datu aizsardzības nodrošināšanu.*

Komisija uzskata, ka šī prasība **nav izpildīta**.

Tā iesaka Turcijas iestādēm pieņemt un sākt īstenot vietējus tiesību aktus par datu aizsardzību atbilstoši ES *acquis*.

5. PRASĪBU 4. BLOKS — PAMATTIESĪBAS

5.1. Vispārējs novērtējums

Ciktāl tas ir būtiski vīzu režīma liberalizācijas jomā gūtā progresa novērtēšanai, var teikt, ka Turcija ir sasniegusi labu progresu un veikusi ievērojamus pasākumus jomās, uz kurām attiecas šā bloka kritēriji. Vairākos gadījumos jau tiek īstenotas reformas un jaunas pieejas. Komisija aicina Turciju tās turpināt.

5.2. Sīki komentāri par pamattiesību bloka kritērijiem

5.2.1. Pilsoņu pārvietošanās brīvība

- *Nodrošināt, ka Turcijas pilsoņu pārvietošanās brīvībai nepiemēro nepamatotus ierobežojumus, tostarp diskriminējošus pasākumus, pamatojoties uz jebkādiem iemesliem, piemēram, dzimuma, rases, ādas krāsas, etniskās vai sociālās izcelsmes, ģenētisko īpatnību, valodas, ticības vai pārliecības, politisko vai jebkuru citu uzskatu, piederības nacionālajai minoritātei, īpašuma, izcelsmes, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ. Vajadzības gadījumā veikt pilnu saistīto izmeklēšanu.*

Tā kā pārvietošanās brīvība Turcijā kopumā ir garantēta un nav būtisku šķēršļu šīs brīvības īstenošanai praksē, Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta**.

5.2.2. Identitātes dokumentu izsniegšanas nosacījumi un procedūras

- *Sniegt informāciju par Turcijas pilsonības iegūšanas nosacījumiem un apstākļiem.*

Turcija ir sniegusi pietiekamu informāciju par Turcijas pilsonības iegūšanas nosacījumiem, tāpēc Komisija uzskata, ka Turcija ir **izpildījusi** šo prasību.

- *Sniegt informāciju par personas datu grozīšanas nosacījumiem.*

Turcija ir sniegusi pietiekamu informāciju par personas datu grozīšanas nosacījumiem, tāpēc Komisija uzskata, ka Turcija ir **izpildījusi** šo prasību.

- *Nodrošināt visiem pilsoņiem, tostarp sievietēm, bērniem, personām ar invaliditāti, personām, kuras pieder pie minoritātēm, iekšzemē pārvietotām personām un citām neaizsargātām personu grupām pilnīgu un faktisku piekļuvi ceļošanas un identitātes dokumentiem.*

Turcijas tiesību akti paredz visiem pilsoņiem piekļuvi ceļošanas un identitātes dokumentiem, tāpēc Komisija uzskata, ka Turcija ir **izpildījusi** šo prasību.

- *nodrošināt bēgļiem un bezvalstniekiem, kuri dzīvo Turcijā, pilnīgu un faktisku piekļuvi identitātes dokumentiem;*

Komisija uzskata, ka šī prasība ir **gandrīz izpildīta**.

Tā iesaka Turcijas iestādēm turpināt darbu, lai nodrošinātu visiem valstī esošajiem starptautiskās aizsardzības pieprasītājiem un saņēmējiem savlaicīgu reģistrāciju un piekļuvi pienācīgiem identitātes dokumentiem.

- *Nodrošināt ārvalstniekiem, kuri vēlas dzīvot Turcijā, pieejamu informāciju par reģistrācijas prasībām un nodrošināt attiecīgo tiesību aktu vienādu un pārredzamu īstenošanu.*

Nemot vērā jaunā Likuma par ārvalstniekiem un starptautisko aizsardzību noteikumus, Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta**.

5.2.3. Pilsoņu tiesības un ciena pret minoritātēm un to aizsardzība

- *Izstrādāt un īstenot politiku, kas efektīvi risina tādas problēmas kā romu sociālā atstumtība un diskriminācija attiecībā uz piekļuvi izglītībai un veselības aprūpes pakalpojumiem, kā arī to grūtības saņemt identitātes kartes, iegūt mājokli, darbu un piedalīties sabiedriskajā dzīvē.*

Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta tikai daļēji**.

Tā iesaka Turcijas iestādēm:

- pieņemt visaptverošu stratēģiju un rīcības plānu romu situācijas uzlabošanai Turcijā, vadoties no noteikumiem ES 2011. gada tiesiskajā regulējumā par valsts romu integrācijas stratēģijām un iesaistot romu pilsoniskās sabiedrības organizācijas stratēģijas īstenošanā un uzraudzībā;
- nodrošināt attiecīgajai valdības iestādei atbilstošus resursus stratēģijas un rīcības plāna īstenošanas efektīvai koordinācijai;
- palielināt kvalitatīvu un kvantitatīvu datu vākšanu par romu integrāciju un par progresu, kas sasniegts, īstenojot šādu visaptverošu romu integrācijas stratēģiju un rīcības plānu;
- nodrošināt, ka plānotie romu izmitināšanas pasākumi tiek papildināti ar integrētām sociālās iekļaušanas programmām, un
- pieņemt tiesību aktus par diskriminācijas novēršanu, vadoties no ES *acquis* par vienlīdzīgu attieksmi pret personām neatkarīgi no viņu rases vai etniskās izcelsmes.

- *Ratificēt Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (ECTK) papildu protokolus Nr. 4 un Nr. 7.*

Tā kā Turcija ir parakstījusi, bet nav ratificējusi konvencijas protokolus Nr. 4 un Nr. 7, Komisija uzskata šo prasību par **daļēji izpildītu**.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm ratificēt un īstenot abus minētos protokolus.

Turcija arī varētu veikt pētījumu par tās vietējo tiesību aktu atbilstību minēto protokolu noteikumiem. Komisija iesaka, ka gadījumā, ja pētījumā tiktu konstatēti būtiski trūkumi, Turcija varētu pieņemt atbilstošus pasākumus.

- *Atbilstoši ECTK un Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) judikatūrai izskatīt ES acquis un ES dalībvalstu praksi — tiesisko regulējumu attiecībā uz organizēto noziedzību un terorismu, kā arī to, kā šo regulējumu interpretē tiesas, drošības spēki un tiesībsardzības iestādes, lai nodrošinātu tiesības uz brīvību un drošību, tiesības uz taisnīgu tiesu un vārda brīvību un pulcēšanās un biedrošanās brīvību praksē.*

Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta tikai daļēji**.

Tā iesaka Turcijas iestādēm:

- turpināt īstenot rīcības plānu attiecībā uz ECTK pārkāpumiem un nodrošināt nepieciešamos cilvēkresursus un finanšu resursus konvencijas īstenošanai un uzraudzībai;
- turpināt konstruktīvu iesaistīšanos “Incal” gadījumu grupā, lai nodrošinātu, ka Ministru komiteja galā beidz minētās gadījumu grupas uzraudzību;
- veikt pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek faktiski īstenotas indivīdu tiesības vērsties Konstitucionālajā tiesā, un stiprinātu Ombudu un valsts cilvēktiesību iestādes;
- turpināt pārskatīt un grozīt tiesību aktus terorisma apkarošanas jomā, vadoties no ES standartiem un sadarbojoties ar pārstāvjiem no pilsoniskās sabiedrības organizācijām;
- veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiesībsardzības iestāžu darbinieki, tiesneši un prokurori spēkā esošos tiesību aktus interpretē konsekventi, ņemot vērā ECTK noteikumus un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, arī organizējot informētības veicināšanas pasākumus, apmācību un izveidojot neatkarīgu un objektīvu struktūru policijas pārkāpumu izmeklēšanai.

6. PRASĪBU 5. BLOKS — NELIKUMĪGU MIGRANTU ATPAKAĻUZŅEMŠANA

6.1. Vispārējs novērtējums

Īstenošanai šajā jomā ir vajadzīgs ievērojams turpmāks darbs. Jāatzīst dažas pozitīvas iniciatīvas, ko Turcijai jau ir īstenojusi, jo īpaši ES un Turcijas atpakaļuzņemšanas nolīguma ratifikācija un jaunas, par atpakaļuzņemšanas pārvaldību atbildīgas administratīvas struktūras izveide.

Tomēr nolīgums stājās spēkā tikai 2014. gada 1. oktobrī, tāpēc plašāku informāciju par tā īstenošanu vēl nebija iespējams apkopot. Turklāt viens no būtiskajiem nolīguma noteikumiem, kas attiecas uz to migrantu atpakaļuzņemšanu, kuri ir trešo valstu valstspiederīgie, sāks piemērot tikai trīs gadus pēc minētā datuma, tāpēc līdz tam nebūs iespējams vispusīgi novērtēt šā prasību bloka īstenošanu. Vēl vienu no šā bloka pamatprasībām, kas attiecas uz esošo atpakaļuzņemšanas saistību attiecībā pret atsevišķām ES dalībvalstīm pilnīgu īstenošanu, var novērtēt jau šobrīd, tomēr tā netiek izpildīta apmierinoši.

6.2. Sīki komentāri par atpakaļuzņemšanas bloka kritērijiem

➤ *Pilnīgi un praktiski īstenot atpakaļuzņemšanas saistības attiecībā pret dalībvalstīm.*

Nemot vērā, ka Turcija ir pieņēmusi diezgan maz Grieķijas nosūtīto atpakaļuzņemšanas pieprasījumu, un to, ka 2013. gadā minētās iestādes vienpusēji nolēma pārtraukt līdzšinējo sadarbību ar Bulgāriju atpakaļuzņemšanas jautājumos, Komisija uzskata, ka šī prasība **nav izpildīta**.

Komisija iesaka Turcijai īstenot visas atpakaļuzņemšanas saistības, ko tā uzņēmusies pret dalībvalstīm, un saglabāt labu sadarbības līmeni šajā darba jomā.

➤ *Ratificēt ES un Turcijas atpakaļuzņemšanas nolīgumu, kas parafēts 2012. gada 21. jūnijā.*

Tā kā Turcija ir ratificējusi atpakaļuzņemšanas nolīgumu, šī prasība ir **izpildīta**.

➤ *Pilnīgi un praktiski īstenot visus ES un Turcijas atpakaļuzņemšanas nolīguma noteikumus tā, lai vienmēr būtu skaidri redzams, ka atpakaļuzņemšanas procedūras pienācīgi darbojas attiecībā pret visām dalībvalstīm.*

Tā kā ar ES noslēgtais atpakaļuzņemšanas nolīgums stājās spēkā tikai 2014. gada 1. oktobrī un daži no tā pamatnoteikumiem kļūs piemērojami tikai trīs gadus pēc minētā datuma, Komisija uzskata, ka šis kritērijs **nav izpildīts**.

➤ *Izstrādāt un īstenot iekšējās procedūras, kas ļauj ātri un efektīvi identificēt un nosūtīt atpakaļ Turcijas pilsoņus, trešo valstu valstspiederīgos un bezvalstniekus, kuri neatbilst vai vairs neatbilst nosacījumiem, lai varētu ieceļot, uzturēties vai dzīvot kādas dalībvalsts teritorijā, un atvieglināt to personu tranzītu, kuras jānosūta*

atpakaļ uz viņu galamērķa valsti, ievērojot sadarbības garu.

Turcija ir ieviesusi iekšējās procedūras nelikumīgu migrantu atpakaļnosūtīšanai, un parasti tās tiek netraucēti īstenotas attiecībā uz Turcijas pilsoņiem. Nebija pieejamu pierādījumu par procedūrām, kuru mērķis ir nodrošināt, ka nelikumīgu migrantu — jo īpaši to, kuri ir trešo valstu valstspiederīgie — atpakaļuzņemšana notiek paredzētajos termiņos. Tāpēc Komisija uzskata, ka šī prasība ir **izpildīta tikai daļēji**.

Komisija iesaka Turcijas iestādēm izstrādāt šajā prasībā minētās iekšējās procedūras, tostarp procedūras, kas nodrošina paātrinātu robežšķērsošanas procedūru netraucētu īstenošanu, un pastāvīgi informēt Komisiju par progresu.

Turcijas iestādēm būtu jāpabeidz personāla nokomplektēšana un apmācība Migrācijas pārvaldības ģenerāldirektorātā, kas pašlaik vada atpakaļuzņemšanas un atpakaļnosūtīšanas pasākumus attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem. Iestādēm arī būtu skaidri jānosaka ģenerāldirektorāta pienākumi un tas, kā tas sadarbosies ar attiecīgo personālu no citām tiesībsardzības iestādēm un robežkontroles dienestiem, kas vada darbu saistībā ar nelikumīgiem migrantiem.

- ***Stiprināt kompetentās iestādes spēju apstrādāt atpakaļuzņemšanas pieteikumus atpakaļuzņemšanas nolīgumā noteiktajā termiņā un mazināt neizskatīto atpakaļuzņemšanas pieprasījumu — tostarp ar trešo valstu valstspiederīgo saistīto — skaitu.***

Starp ES un Turciju noslēgtā atpakaļuzņemšanas nolīguma īstenošana ir sākta pavisam nesen. Turklāt visus trīs gadus pēc nolīguma stāšanās spēkā tas tiks īstenots tikai daļēji, jo daži tā noteikumi nebūs piemērojami. Šo iemeslu dēļ vēl nav iespējams novērtēt, cik precīzi tiek ievēroti nolīgumā noteiktie termiņi atpakaļuzņemšanas pieteikumu apstrādei, tāpēc Komisija uzskata, ka šī prasība **nav izpildīta**.

- ***Nodrošināt, ka atpakaļuzņemšanas pieteikumi tiek apstrādāti atbilstoši vietējām un ES datu aizsardzības prasībām.***

Tā kā Turcija vēl nav pieņēmusi tiesību aktus par datu aizsardzību atbilstoši ES standartiem, šī prasība **nav izpildīta**.

- ***Apkopot un savlaicīgi sniegt dalībvalstu kompetentajām iestādēm un Eiropas Komisijai sīkus statistikas datus par atpakaļuzņemšanu.***

Tā kā starp ES un Turciju noslēgtā atpakaļuzņemšanas nolīguma īstenošana vēl nav sākusies, pagaidām nav iespējams izdarīt secinājumus par to, kā tiek apkopoti un sniegti statistikas dati par atpakaļuzņemšanu, tāpēc Komisija uzskata, ka šī prasība **nav izpildīta**.

7. STATISTIKA

7.1. Vispārējs novērtējums

Ceļvedī izvēlētie statistikas rādītāji Turcijas riska līmeņa izmaiņu uzraudzībai liecina par mēreni pozitīvu tendenci, bet ar diviem izņēmumiem. Viens izņēmums ir sadarbība atpakaļuzņemšanas jomā, kas joprojām ir nepietiekama. Otrs izņēmums ir pieaugošais to personu skaits, kuras ierodas ES no Turcijas un attiecībā uz kurām tiek atklāts, ka tās izmanto viltotus ceļošanas dokumentus.

7.2. Sīki komentāri par statistiku

➤ *Pieprasītājiem no Turcijas atteikto vīzu skaits.*

Atteikto vīzu skaits Turcijā nedaudz, bet stabili samazinājies.

- 2010. gadā tika noraidīti 6,73 % “C” tipa vīzas pieprasījumu (tas ir nedaudz vairāk par ES dalībvalstu visas pasaules vēstniecību noraidīto pieprasījumu vidējo īpatsvaru, proti, 5,79 %).
- 2011. gadā tika noraidīti 5,04 % “C” tipa vīzas pieprasījumu (tas ir nedaudz mazāk par ES dalībvalstu visas pasaules vēstniecību noraidīto pieprasījumu vidējo īpatsvaru, proti, 5,5 %).
- 2012. gadā tika noraidīts 4,51 % “C” tipa vīzas pieteikumu (tas ir nedaudz mazāk par ES dalībvalstu visas pasaules vēstniecību noraidīto pieprasījumu vidējo īpatsvaru, proti, 4,77 %).
- 2013. gadā tika pieprasītas 780 846 “C” tipa vīzas, un 36 901 vīzu pieprasījums jeb 4,7 % tika noraidīti (tas ir nedaudz mazāk par ES dalībvalstu visas pasaules vēstniecību noraidīto pieprasījumu vidējo īpatsvaru, proti, 4,8 %).

Lai gan atteikto vīzu skaits samazinājies, Turcijā iesniegto Šengenas vīzas pieteikumu skaits turpināja palielināties (par 61 % laikposmā no 2009. gada līdz 2013. gadam) līdz 780 846 pieteikumiem par “C” tipa vīzām, kas izsniegtas 2013. gadā.

➤ *To gadījumu skaits, kad Turcijas pilsoņiem atteikta ieceļošana vienotajā Šengenas zonā.*

To Turcijas pilsoņu skaits, kuriem atteikta ieceļošana Šengenas zonā, samazinājies no 1889 personām 2011. gadā līdz 1763 personām 2012. gadā un līdz 1715 personām 2013. gadā.

➤ *To Turcijas pilsoņu skaits, attiecībā uz kuriem konstatēts, ka viņi nelikumīgi ieceļo vai uzturas dalībvalstu teritorijā.*

To Turcijas pilsoņu skaits, attiecībā uz kuriem konstatēts, ka viņi nelikumīgi ieceļo kādas ES dalībvalsts teritorijā, samazinājies no 700 personām 2011. gadā līdz 416 personām 2012. gadā un 317 personām 2013. gadā.

To Turcijas pilsoņu skaits, attiecībā uz kuriem konstatēts, ka viņi nelikumīgi uzturas kādas ES dalībvalsts teritorijā, samazinājies no 7803 personām 2011. gadā līdz 7220 personām 2012. gadā un līdz 6744 personām 2013. gadā.

Abos minētajos gadījumos ir vērojama pozitīva tendence.

➤ ***Kopējais Turcijas pilsoņu iesniegto patvēruma pieteikumu skaits ES dalībvalstīs.***

Turcijas pilsoņu iesniegto patvēruma pieteikumu skaits ir samazinājies kopš 2008. gada. Pieteikumu skaits samazinājās no 7115 pieteikumiem 2008. gadā līdz 7030 pieteikumiem 2009. gadā, 6360 pieteikumiem 2010. gadā, 6505 pieteikumiem 2011. gadā, 6210 pieteikumiem 2012. gadā un 5625 pieteikumiem 2013. gadā. Lai gan šis skaits ir salīdzinoši liels tādai stabilai un demokrātiskai valstij, kāda ir Turcija, attiecībā uz šo prasību novērojamā tendence ir pozitīva.

Tomēr labvēlīgu patvēruma piešķiršanas lēmumu īpatsvars ir palielinājies no 11% 2008. gadā līdz 19,3% 2013. gadā; tas nozīmē, ka ir palielinājies to Turcijas pilsoņu skaits, kuri atzīti par tādiem, kam vajadzīga starptautiskā aizsardzība.

➤ ***To atpakaļuzņemšanas pieteikumu skaits (ieskaitot trešo valstu valstspiederīgo pieteikumus), ko dalībvalstis iesniegušas Turcijai un ko Turcija noraidījusi.***

To nelikumīgo migrantu skaits, kurus 2011., 2012. un 2013. gadā ES dalībvalstis nosūtījušas atpakaļ uz Turciju, bija attiecīgi 2643, 2161 un 1777, no kuriem 1866, 1666 un 1445 bija Turcijas pilsoņi.

To nelikumīgo migrantu (kuri pārsvarā nebija Turcijas pilsoņi) skaits, par kuriem Grieķijas iestādes iesniegušas atpakaļuzņemšanas pieprasījumus, 2011., 2012. un 2013. gadā bija attiecīgi 18758, 20464 un 3413. To pieprasījumu skaits, kurus Turcijas iestādes noraidījušas vai par kuriem tās nav sniegušas apstiprinošu atbildi, bija īpaši liels, proti, 17206 (91%) 2011. gadā, 19641 (96%) 2012. gadā un 3079 (90%) 2013. gadā.

➤ ***To trešo valstu valstspiederīgo skaits, kuri ieradušies tieši no Turcijas teritorijas un attiecībā uz kuriem konstatēts, ka viņi mēģinājuši šķērsot ES ārējās robežas vai nelikumīgi uzturas ES.***

To trešo valstu valstspiederīgo skaits, kuri ieradušies ES tieši no Turcijas teritorijas, bija 56201 persona 2011. gadā, 36307 personas 2012. gadā un 24262 personas 2013. gadā. Šie skaitļi ir salīdzinoši lieli, tomēr ir vērojama lejupejoša tendence.

➤ ***To trešo valstu valstspiederīgo skaits, kuri ieradušies ES vai mēģinājuši šķērsot ES ārējās robežas, kuri ieradušies tieši no Turcijas teritorijas un pie kuriem atrasti nelikumīgi ceļošanas dokumenti.***

To personu skaits (ieskaitot Turcijas pilsoņus un trešo valstu valstspiederīgos), kuras ieradušās tieši no Turcijas teritorijas, kuras aizturētas jebkurā ES robežšķērsošanas vietā un kurām bijuši viltoti dokumenti, bija 629 personas 2011. gadā, 927 personas 2012. gadā un 1693 personas 2013. gadā. Šie skaitļi palielinās. Lielākā daļa šādu personu (kopumā 84% 2013. gadā) ieradušās no Turcijas ar lidmašīnu.

- *To operāciju skaits, ko Turcijas tiesībsardzības iestādes veikušas pret noziedzīgām organizācijām, kuru darbība saistīta ar cilvēku tirdzniecību un migrantu kontrabandu, kā arī aizturēto cilvēku tirgotāju un kontrabandistu skaits.*

Nav bijis iespējams iegūt skaidru statistikas informāciju par Turcijas iestāžu sasniegtajiem vispārējiem rezultātiem šajās jomās, izņemot tikai atsevišķus statistikas datus par dažu tiesībsardzības iestāžu sasniegtajiem rezultātiem. Ziņojumā par kontrabandas un organizētās noziedzības apkarošanu, ko 2013. gadā izdeva Turcijas policija, bija uzskaitītas 312 un 335 operācijas, kas veiktas attiecīgi 2012. un 2013. gadā saistībā ar migrantu kontrabandas apkarošanu, kā arī 24 un 17 operācijas saistībā ar cilvēku tirdzniecības apkarošanu. Minēto operāciju rezultātā tika izvirzītas apsūdzības attiecīgi 1036 un 918 migrantu kontrabandistiem un 140 un 89 cilvēku kontrabandistiem.

8. SECINĀJUMI

ES un Turcijas vīzu režīma liberalizācijas dialogs ir veiksmīgi sācies ar Komisijas 2013. gada 16. decembrī publicēto Ceļvedi virzībai uz bezvīzu režīmu ar Turciju.

Pirmais ziņojums par Ceļveža īstenošanu, kas ir pirmā apspriežu gada rezultāts, liecina, ka Turcija jau ir guvusi labus panākumus vairāku Ceļveža kritēriju īstenošanā un ka tai ir spēja arī turpmāk virzīties uz visu kritēriju izpildi, ja vien Turcijas iestādes attīstīs sadarbību ar ES un visām ES dalībvalstīm attiecīgajās jomās un sāks un īsteno vairākas būtiskas tiesību aktu un administratīvas reformas. Tomēr juridiskā un administratīvā situācija un norises Turcijā, kā arī tās vispārējā sadarbība ar ES vēl nav sasniegusi līmeni, kas ļautu Komisijai ierosināt Padomei un Eiropas Parlamentam, lai prasība par Šengenas vīzu Turcijas pilsoņiem tiek atcelta.

Šajā ziņojumā ir sniegtas sīkas norādes par jomām, kurās ir vajadzīgas reformas un sadarbība. Turpmāk ir sniegts to jomu kopsavilkums, kam jāpievērš īpaša uzmanība.

- Dokumentu drošības jomā Turcijai būs jāsāk izsniegt jaunas pases, kurās ietverti biometriskie dati, atbilstoši ES *acquis* un attīstīt efektīvu informācijas apmaiņu un sadarbību ar ES dalībvalstīm viltotu ceļošanas dokumentu atklāšanā.
- Migrācijas pārvaldības jomā Turcijai būs jānodrošina jaunā Likuma par ārvalstniekiem un starptautisko aizsardzību praktiska un visaptveroša īstenošana, arī pieņemot attiecīgus sekundāros tiesību aktus, un jāpabeidz Migrācijas pārvaldības ģenerāldirektorāta izveide.
- Turcijā būtu jāveic pasākumi, lai sasniegtu progresu mūsdienīgākas, efektīvākas un integrētākas robežu pārvaldības izveidē un nodrošinātu vīzu sistēmas nostiprināšanu, kā arī ciešāku sadarbību ar ES dalībvalstīm robežu jautājumos.
- ES un Turcijas atpakaļuzņemšanas nolīgums stājās spēkā 2014. gada 1. oktobrī. Tagad ES gaida, kad notiks tā pilnīga un faktiska īstenošana attiecībā pret visām dalībvalstīm. Tajā pašā laikā būtu efektīvāk jāievēro jau spēkā esošās divpusējās atpakaļuzņemšanas saistības starp Turciju un ES dalībvalstīm.
- Sabiedriskās kārtības un drošības jomā Turcijas iestādēm ir jāparaksta, jāratificē un jāsāk īstenot vairākas starptautiskas konvencijas, jāīsteno tās, izmantojot uz sadarbību vērstu pieeju, jāpieņem vietējie tiesību akti atbilstoši Eiropas un starptautiskajiem standartiem un jāturpina Turcijas tiesu sistēmas reforma, lai nodrošinātu tās neatkarību un efektivitāti. Tas palīdzēs Turcijas tiesībsardzības iestādēm cīņā pret organizēto noziedzību un arī palīdzēs attīstīt policijas un tiesu iestāžu sadarbību ar to partneriem ES dalībvalstīs.
- It īpaši progress datu aizsardzībā cita starpā ļaus uzlabot attiecības ar Eiropu un *Eurojust*.
- Pamattiesību jomā Turcijai būtu jāturpina pārskatīt tiesību aktus par terorisma apkarošanu un strādāt, lai nodrošinātu šādu tiesību aktu īstenošanu atbilstoši ECTK noteikumiem un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai.
- Turcijai arī būs jāpieņem un jāīsteno visaptveroša stratēģija un rīcības plāns, lai uzlabotu to Turcijā dzīvojošo personu situāciju, kurām ir romu mantojums, un būs jāpieņem tiesību akti diskriminācijas novēršanai un sociālās iekļaušanas veicināšanai.

Komisija ir pārliecināta, ka Turcijas iestādes darīs visu iespējamo, lai attīstītu un īstenotu minētās reformas un sadarbību, un aicina tās arī turpmāk informēt Komisiju par visām norisēm, kas saistītas ar kritēriju prasību izpildi.

Komisija joprojām ir apņēmusies izmantot visus pieejamos ES finanšu un tehniskos resursus, cita starpā jo īpaši tos, kas pieejami Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta ietvaros, lai atbalstītu Turcijas centienus šajā jomā.

Šādas Komisijas rīcības pamatā ir vēlme pēc partnerības un sloga dalīšanas, kā arī apzināšanās, ka lielākā daļa pasākumu, kas veicinās Turcijas progresu virzībā uz vīzu režīma liberalizāciju – kā noteikts Ceļvedī un ieteikts šajā ziņojumā –, ja vien tie tiks pienācīgi īstenoti, arī veicinās Turcijas tiesību aktu, administratīvo spēju un prakses turpmāku pielāgošanu ES standartiem.

Komisija turpinās uzraudzīt Turcijas progresu to kritēriju īstenošanā, kas noteikti Ceļvedī virzībai uz bezvīzu režīmu ar Turciju, un konkrēto šajā ziņojumā sniegto ieteikumu īstenošanā. Tā sagatavos otro ziņojumu nākamo divpadsmit mēnešu laikā.